

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Megy évre 24 korona.
Megyóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Megy évre 28 korona.
Megyóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos post. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlittér post. sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 352

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szombat, november 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Boszíai szerbek a monarchia ellen.
- Huszonkét falut pörölnék a királyon.
- Elfogott pénzhamisító banda.
- A forgalmi bank műhelyéből.
- Az aradi Hadik-huszárok behívól.
- A szerelmes gróf.
- A trónörökös Berlinben.
- Tarkaságok.

Az utolsó órák.

Arad, november 23.

A bizonytalanság, a félelem, a sötét kétségbeesés órái ezek... A király még nem régen azt mondta: Amíg én élek, népeim nem viselnek háborút. De azóta sok esemény történt, amelyek megváltoztatták a felséges ur eme — különben se megerősített — véleményét. A Balkán izgalmas csatái és azok eredményei valószínűleg átforgalmazták az ősz uralkodó elhatározását. És ilyen kijelentésre készítették:

„A békét fenn akarom tartani, de nem minden áron. Mindent mégsem szabad el-tűrnünk.“ Az utóbbi delegációs ebéd után sűrűn kolportáltak királyunknak ezt a nyilatkozatát, melyet egy osztrák politikus előtt tett öfelsége. A királyi szavak csak tegnap kerültek a lapokba. Mindaddig diszkrécióból elhallgatta a sajtó, most azonban annál idősebb a kettős monarchiának ez a nyilatkozata, mert a szerb bonyodalom dolgában elérkezett a döntés órája.

A helyzet csakugyan tegnap érte el a feszültség tetőfokát. Tegnap óta Budapesten időzött az olasz és a német nagykövet is, akik Berchtold gróffal ismételtan tanácskoz-

tak. Ferenc Ferdinánd trónörökös ma Berlinbe utazott a német császárhoz. Hír szerint a hármasszövetség államai között megállapodás készül arra az esetre, ha Szerbia nem teljesítene a hármasszövetségi államok belgrádi követi által kifejezett amaz óhajt, mely szerint Szerbia még a katonai operációk befejezése előtt jelentse ki kötelezően azt, hogy magáévá teszi a hármasszövetségnek Albániára és az adriai kikötő kérdésére vonatkozó álláspontját.

Sajnos Szerbia nemcsak hogy kertel, huzza-halasztja a válaszadást az ismételt erélyes felszólításokra, hanem szemmel látható az a törekvése, hogy seregei mennél előbb elfoglalják a sokat vitatott kikötőket az Adria partján. Fokozott sietséggel vonulnak most már az utolsó áhított kikötő: Durazzo felé a szerb csapatok, hogy azután Pasicsék azt hirdethessék az európai diplomácia előtt: elfoglaltuk, katonáink bennünket is megölnék, ha leakarunk mondani arról a di Meduáról, Aleszsióról, Durazzóról, melvet ők vérük hullatásával foglaltak el. Ez a fait accompli politikája, amely azonban nem fogja már meghiusítani a hármasszövetség legerélyesebb fellépését.

Külgügyminiszterünk utasítást küldött Ugron István belgrádi követnek, hogy szigorú jegyzéket adjon át a szerb kormány-
nak. Ez a jegyzék, ha nem is formájára, de tartalmára nézve *ultimátum*, mert megszabja, hogy a szerb kormány tartozik 48 órán belül feleletet adni és ez a felelet nem lehet mentegetődzés: Ausztria-Magyarország teljes elégtételt követel. Csak természetes, hogy ilyen nehéz percekben az

osztrák-magyar monarchia megteszi minden eshetőségre a katonai készülődéseket, sőt talán már holnap a részleges mozgósítást is elrendelik.

Vilmos császárról diplomáciai körökben az a hír terjedt el, hogy nem tűri szövetségességének legcsekélyebb presztízsbeli sérelmét sem és nem engedi, hogy továbbra is ilyen fölfordult állapotok maradjanak. Hogy mit jelent ez, az iránt nem lehet kétségben a szerb kormány, mert a német császár nem is olyan régen megmutatta, hogy Ausztria-Magyarország számíthat a német birodalom rengeteg haderejére. Eljött tehát a döntés órája. Az osztrák-magyar monarchia el van tökévelve, hogy akár fegyveresen is érvényt szerez nagyhatalmi állásának. Különböző értesülések szerint a felvidéki és délvidéki hadtesteket megerősítik, illetve kiegészítik, ami azt jelenti, hogy hadilétszámra emelik. Ha nem is mozgósítás ez, de már majdnem annyi. A hadvezetőség halaszthatatlannak ítélte ezt az intézkedést, mert nyílt titok, hogy az orosz hadügyi kormány a galíciai határ közelében levő hadtesteit megerősítette és kiegészítette.

Gyors egymásutánban fognak következni a fejlemények, amelyek e pillanatban európai veszedelmet hordoznak méhükben, mert ezidő szerint még nagyon halovány a remény, hogy Belgrádban teljesen felülke-rekedik a józanság. Amíg Európa jövő sorsáról Belgrádban és Szentpétervárott há-tározunk, addig Springében Vilmos császár Ferenc Ferdinánd és a nagy német birodalom döntő faktorai mondják ki az utolsó szót: lehet-e azt remélnünk, hogy a borzalom órái elszállnak tőlünk.

A becsületes Péter.

Irta: Falk Richárd.

Péter hirtelen becsapta az iroda ajtaját, hallgatózott és kétszer ráforogta a kulcsot. Aztán odacsoszogott a piros bőrpamlagra s ledőlt. Ujjai-val fűrtös hajzata között turkált, izgett-mozgott, öklével ráütött a periratokkal telehalmozott író-asztalra és nagyon, nagyon el volt keseredve.

Pedig semmi köze sem volt a történetekhez, de az ő kitörésekhez és meglepetésekhez nem szokott lelkületét kábitva rázkódtatta meg ez a fel-fedezés. Nem értette, sehogyan se tudta felfogni. Egyszerű ember volt, aki iskolás korától kezdve önére-éből — hol tanítás, hol napidijaskodás által — tartotta fenn magát. Önküzdelméből ismerte az életet s ez az önmagába elvonuló, törhetlen szorgalmu könyvmoly az ő becsületesége mellett még százezorosán nyomorultabbnak érezte magát. Mit ér az élet, ha ilyen. Mit ér a nő, ha ezt meg tudja tenni. Mit ér a becsület, ha csak akkor jövünk rá, hogy van, mikor másnál nem találjuk.

Ezer kérdés tódult fejébe. S ő, a kitünő szigorló, a fogas jogi kérdések törekvésteljes mestere belátta: mily sok e földön a kézen fekvő ismeretlen s hogy ő tudatlan, tapasztalatlanságában kétségbeeső ifju. Szelid lelke még soha sem volt így felháborodva. Szeretett volna valami nagyot tenni. Ha ő előrántaná a fiók szögletében beverő forgópisztolyt, megbüntetné a vétkeket, ez egyszerű cselekedet volna. Olvasott is

ilyesmit az újságokban. Rágódott a rögeszmén, pedig tudta, szelid ő a félelmetes elkövetésére. Igen szerencsétlennak érezte magát s minden fájdalom a szemrehányó hangon elszuttogott szóban nyilvánult:

— Czudarság!

Pillanatot múltán ismét a régi volt. Öklei szét-nviltak, haját lesimitotta. Odaült íróasztalához. Öt óra volt, hatig még sokat lehet dolgozni. Gépiesen írt, de az esze ott járt és szaggatottan lélegzett, mint ahogyan sírás után szoktak.

Kopogás hallatszott. Elfelejtette, hogy bezárta az ajtót. Odasielt és kinyitotta.

— Nvissa ki, Bernáth ur!

Az asszony lépett be. Péter undorral vonult hátrább. Észrevette, hogy az úgvedné azóta rendbehozta selymesbarna hajzatát és hosszú batizt pongyoláját, melynek a villamoslámpa világában tetzelgő kékje oly jól illett a nőnek most különösen sápadt arcához. Nézte ezt az érdekes metszésű arcot, amin még tán fel sem száradt a csók és ijedten került el a sötét szemek égő tekintetét. Körül-belül sejtette, miért jött be. Az asszony pedig, aki nőiességének minden csábos erejű fuvverével támogatott tervvel lépett a szobába, meghökkenve érezte magát végigsurlódnai a szokatlan pillantásokat. Bánatos hangon kérte:

— Bernáth ur... édes Péter... Tudom, hogy bűnös vagyok. Nem mentem vétkemet, pedig megtehetném. De azt maga ugysem értené meg...

Péter elfordulva lesütötte szeméit. Máskor tiszta homlokát ráncocskák korították. Kellemet-

len volt a jelenet. Nem akarta látni, mint törli könyeit a síró asszony. Péter kissé nyers hangon kezdte, aztán őszinteségbe merült hangja reszketve szólt. A becsületes fiu szava jobban bántotta az asszonyt minden szidalomnál.

— Azt nem értem, igaz van a negyságos asszonynak. Én csak egyet értek, s ez az, hogy ezelőtt öt évvel két forinttal a zsebemben érkeztem a fővárosba. A negyságos asszony férje nekem kenyeret adott, s én becsülettel szolgáltam ezt a jószívű, igaz, derék embert. És én csak azt értem, hogy a negyságos asszony megcsalta a férjét, aki olyan kimondhatatlanul szereti...

Péter elhallgatott. Elérzékenyedve hajlott az íróasztalra, úgy megindult, hogy siratni szeretne volna az ő jöttevő főnökét. Az úgvedné válaszolni akart, nem hozhatott fel védelmére semmit sem. Hallgatagon szemlélgatte a becsületes Pétert, aztán hirtelen kitört:

— Péter, mindenre kérem, ami szent ön előtt. Gondoljon özvegy édes anyjára, az én ártatlan gyermekemre, — majd vontatva hozzátette — és... a férjemre... Ne mondja el neki, ne szóljon semmit...

Péter kelleetlenül szabadkozott az asszony gör-csösen szoruló kezei közül.

— Minek képzeli engem!? Nem akarom fel-dulni a boldogságát. Én rem szölok. Hadd maradjon meg boldog tudatlanságában.

— Maradjon, — ismételte az asszony bólon-gatva.

— Hallgatók! — s ezt oly nehezen mondta ki, mintha ő is bűntárs lenne.

Boszniai szerbek a monarchia ellen.

— A magyar delegáció záró ülése. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 22

Boszniában megmozdultak a szerbek és fajtásvéreik fegyveres sikereinek mámorában jóval tulmentek az együttérzés, az együttünnepelés határán. A bosnyokok olyan manifesztációt bocsátottak ki, amely nyílt megtagadása a monarchikus köteléknek. Természetes, hogy ez a bennünket, magyarokat különösen fenyegető mozgalom nem maradhat megtorlatlanul. A magyar delegáció mai ülésén Papp Géza és Chorin Ferenc tették szavát a szerb ágaskodást, mire Thallóczy osztályfőnök a közös pénzügyminiszter nevében kijelentette, hogy nem fogják tűrni a szerb barát, monarchia ellenes üzelmeket. A bosnyokok, ugyilátszik, közben meggondolták magukat. Szerajevóból az a hír érkezett, hogy újabb, de lojális manifesztációra készülnek. Ezzel szemben a muzulmánok Ausztria-Magyarországhoz való hűségüket fejezték ki. A delegáció teljes ülésén Zichy Ágost gróf elnökölt. Fölvonult az egész közös kormány Bercztold külfügymíniszterrel az élén, de annál kevesebben jöttek el a delegátusok közül. A bosnyák költségvetés volt a napirenden.

Mit akarnak a bosnyokok?

Papp Géza előadó jelenti, hogy a bosznia-hercegovinai kormányzat jövő évi költségvetésében 13.966.504 korona a rendes kiadások többlete. A véderőjavaslat következtében a katonai többletkiadások összege 1,198.000 korona. Bosznia ügyeivel kapcsolatban megemlíti a vasuti hálózat ügyét. A magyar érdekek szempontjából elsődrendű fontosságúak: a samac—doboji vonal kiépítése és a doboj—szerajevói keskenyvágányú vonalnak rendezésére nyomatávvá való átalakítása. Az új vonalak kiépítéséből 180 millió korona fogja terhelni Magyarországot, kéri tehát a közös pénzügyminisztert, hogy a magyar ipart előnyben részesítse a vasutépítésekknél. A népszámlálás arra mutat, hogy az országos kormány gondoskodása a legnagyobb eredményeket produkálta; tizenöt év alatt a lakosság 21 százalékkal emelkedett. Ezután áttért arra, hogy a bosznia-hercegovinai lakosság a szerb török háborút meglehetősen nyugalommal szemléli, a szabor tagjai azonban olyan nyilatkozatokat tettek, amelyek az osztrák magyar érdekek ellen szólnak. A szaborban ugyanis kijelen-

tették, hogy a szerbeknek joguk van az Adriához. Kéri a pénzügyminisztert, hogy nyilatkozzék e tekintetben, a költségvetést pedig elfogadásra ajánlja.

Vio Antal sajnálattal konstatálja, hogy a vasutépítési program dolgában létrejött megegyezés végleg mellőzi Fiume város és a magyar tenger part érdekeit s ezzel szemben a dalmat kikötőket favorizálja. A novi—bihacsi vonalat például, amely egyedül biztosított volna a magyar tengerparttal való gyors összeköttetést, kikapcsolták a programból. Határozati javaslatot terjeszt elő ezeknek a sérelmeknek orvoslása tekintetében.

Chorin Ferenc a délszláv agitáció veszedelmével foglalkozik, amely, úgy látszik, a megszállott tartományokban is kedvező talajra talált. Kéri a pénzügyminisztert, hasson oda, hogy ez a törekvés még idejében elfojtíssék. A délszláv veszedelem komolyságát bizonyítja a szabor szerb tagjainak deklarációja, amely nemcsak a szerbek vélt jogai mellett szállt sikkra, de Albania autonómiája ellen is tiltakozott. Az a vasuti program, amelyet a közös pénzügyminiszter már az albizottságban ismertetett, csaknem kizárólag Ausztria érdekeit szolgálja, mindössze a doboj—szerajevói vonal kivétel e tekintetben. Sürgeti a magyar iparnak a bosnyák vasutépítés terén a kvóta arányában való részesítést. Bosznia ne arra használja föl autonómiáját, hogy a délszláv propaganda eszközeül adja magát, hanem legyen hálával és hűséggel a monarchia iránt, mely Bosznia fejlődését oly melegen öhajtvja.

Boszniai szerb szimpátiák.

Thallóczy Lajos osztályfőnök a közös pénzügyminiszter nevében szólal föl. Sajnálatosnak mondja a bosnyák szabor 27 szerb tagjának nyilatkozatát, de ezen nem lehet csodálkozni, mert valahányszor szerb mozgalom volt, még a magyarországi szerbek is megmozdultak. Mindazáltal a közös pénzügyminiszter elítéli ezt a manifesztációt, sajnálja és a jövőben nem fog ilyeneket eltűrni. (Helyeslés)

A miniszter már a múlt delegációban is kijelentette, hogy a háborús bonyodalom ellenére is megbizik a bosnyák tartományok lakosságának politikai hűségében. Ez a deklaráció nem is fejezi ki a szerb lakosság érzelmeit, a háboru óta például alig kétszázan kelek át a határon, hogy a hadakozó szerb testvéreknek segítségükre legyenek. A bosnyák kormány nyugodtan néz elé a jövőnek s nem lát semmi politikai komplikációt. (Helyeslés.)

A bizottság ezután a költségvetést általánosságban elfogadta. Vio Antal beteresztett határozati javaslatával együtt. A költségvetés részleteinél fölsszóalás nem volt.

Nyegra László előadó a pénzügyi albizottság jelentését teriesztette elő s kérte annak elfogadását, a mi fölsszóalás nélkül meg is történt.

A király köszönete.

Bercztold Lipót gróf külügymíniszter bejelentette, hogy a delegáció határozatait szentesítés végett a király elé fogja terjeszteni. Legfelsőbb jóváhagyásból a király elismerését tolmácsolja a bizottság faradozásaért és munkálkodásaért. A közös miniszterek nevében is megköszöni a bizottság támogatását és jóindulatát. (Éléak helyeslés.)

Hosszu Vazul püspök a bizottság halájának ad kifejezést s miniszterek és a bizottság elnöksége iránt, amiért a delegáció munkáját előzenységükkel megkönnyítették. Sajnálatát nyilvánítja az ellenzék távolmaradása miatt, mert e nehez napokban fokozott szükség lett volna a nemzet teljes együttérzésének dokumentálására. A delegáció örömmel áldozott a hadsereg megerősítésére, amelyre a monarchia mindig bizton számíthat. Végül az isten áldását kéri a királyra. A delegáció tagjai a beszédnek ezt a részét állva hallgatták végig.

A bizottság ezután elhatározta, hogy ma délután félhatkor tartja utolsó ülését, amely az egyeztető bizottság határozatát fogja tárgyalni.

Huszonkét falut parelnek a királyn.

— A Bernyákovics bárók keresete. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 22.

A budapesti főri körökben rendkívül érdeklődéssel várják egy szenzációsnak ígérkező pör megkezdését, amely még Magyarországon, a pereskedés klasszikus hazájában is fehér holló számba mehet. A pöröskező felek egyrészt a király, másrészt pedig Bernyákovics Andras báró örökössei, ősrégi magyar család sarjai. A pörnek előzményei a tizenhatodik századba nyulnak vissza. Bécsben 1664 ben írta alá I. Lipót király és ellenjegyezte Szelepcsényi György kalocsai érsek azt a szabadalomlevelet, amely szerint a király kötelezi magát arra, hogy a Bernyákovics nemesi családnak Boszniában és Hercegovinában fekvő birtok-

Az ügyvédne megkönnyebbülten rebegte:

— Köszönöm... köszönöm.

Péter észre sem vette, mikor surrant ki az irodából. Ott állt még mindig az íróasztalhoz támaszkodva. Mit tegyen? Rosszul csalekedte, hogy hallgatást ígért. Meg kellett volna mondania. A bűnsőlk lakoljanak. Nem, mégsem, hisz ez tönkre zuzná a jó embert. Ez hátalanság volna. Akkor nem maradhat itt. Nem tudna a szemébe nézni, nem az irodába járni, melyet csupán két szoba választott el az asszony lakásától. Nem lehet véletlen, néma tanuja esetleges újabb csalásoknak.

Hamar elkészült tervével. Elmegy, el, még ma. Összezsomagolja jogi könyveit és édes anyjának az íróasztalban heverő leveleit. Az édes anyja. Ekkor jutott eszébe: mi is lesz belőle ezután? Az ügyvédül kapott havi ötven forint volt minden keresete, ebből is tizenötöt az édes anyjának küldözgetett. Mi vár rá? Manapság oly nehéz jó irodát találni és ötven forintot nagyon sok pénz. Majd megsegíti az Isten, eddig sem hagyta el. Csak már az ügyvéd jöjjön. Kifogást mond neki s elmegy. Szeretett volna már kint lenni a házból.

Az előszoba felől lépések hallatszottak.

— Még mindig itt van? — kérdezte a belépő ügyvéd. — Már nyugedhet. Nem szeretem a tulzott szorgalmat.

— A főnök urat vártam, — felelte Péter bátorlatlanul.

— Valami ügy talán?... — Meglátta az összekötött könyveket és hozzátette: — Vagy szigorlatra készül? Korán lesz még.

Péter akadozva, vontatottan szólott:

— Igen kérném a főnök urat, tessék engem elbocsájtani.

— Megbolondult? Mi baja van? El akar hagyni? Hát nem bántam magával jól? Öt évi együttes munka után kilép tőlem? Hallatlan. Péter, ez nem szép dolog. Fizetésjavítás kell? Szóljon. De ne ososkodjék. Leteszi a doktorátust és irodavezetőm lesz.

Péternek nehezére esett a válasz s nagyon fájt a beszéd, hogy őt így félreismerik. Alig tudta forgatni a nyelvét, mintha megbénult volna. Folyton azt hajtogatta:

— Tessék elbocsájtani...

Nem birt kifogást mondani, hazug szót nem ejthetett ki az ő ajka. Az ügyvéd bosszusan vonogatta a vállait.

— Jól van, ha ez a hűség: mehet. Nem tartoztatom.

Es Péter magára öltötte sárga felső kabátját, hóna alá tette a csomagot, kezébe vette kalapját, s érzékeny hangon bucsuzott:

— Alásszolgája, főnök ur.

— Jó estét! — vetette oda kurtán az ügyvéd.

Péter kicammogott s összeszorult szívvvel hagyta el a kaput. Valami olyast érzett, mint öt év előtt, mikor elhagyta az édesanyját, a kis mezővároskában. A zűmmögő emberáradatban még egyszer visszanezett az iroda világos ablakára. Es elindult hónapos-szobácskaja felé...

Péter hónapokon keresztül bolyongott állás nélkül. Végre masolási munkákat kapott: és a vegyeskereskedő fia tanításaért ebédekkel fizették.

Alig, hogy megélhetett. Ruhái, az ezüst óra lassankint a zálogoshoz vándoroltak, csakhogy elsejjen elküldhesse édes anyjának a tizenötforintokat.

Egyszer estefelé a fásorban találkozott az ügyvédvel. Szegylete kopottas öltözékét, szerette volna elkerülni. Nem lehetett, már késő volt. Lekapta fejeről a kalapot. Az ügyvéd köszöntés helyett megállította.

— No, jómadár. Én már kerestem magát. Tudom, miért hagyott el. Szegylelje magát, — és en bízam önben. Igen, fiacskán, rutul visszaált józágommal. Nem számolt el a tizenöt forinttal s aznap kilépett irodamból.

Péter arcát elfutotta a pir, majd leszédült. Hogy ő lopott, csalt volna. Becsületessége fellázad a vád ellen.

— Ez nem igaz, ügyvéd ur! Átdtam a pénzt a nagyságos asszonynak, mint máskor is, ha ügyvéd ur nem volt otthon.

— Hazudik! Feleségem mondta, hogy nem tud a pénzről semmit sem. Ezért, nyomorult tizenöt forintért!

Pétert elhagyta nyugalma. Teste remegett a haragtól:

— Nem igaz! Én nem csaltam meg őnt, de megcsalta a...!

Már ki akarta mondani a szót, de eszébe jutott adott ígérete s fejét lehajtotta.

Az ügyvéd megvetően nézett rá:

— Nos, még védeni sem tudja magát?

— Nem.

Az ügyvéd megvető mozdulatot tett s otthagya a becsületes Pétert.

kait, amelyeket a török elvett tőlük, visszaadja, ha *Bosznia és Hercegovina ismét a Habsburg-jog alá kerülnek*. Az 1908. december másodikán megtörtént annexio által teljesült ez a feltétel és most a Bernyákovics család pörli Ferenc József királyt, első Lipót király jogutódját. A pörbe vont területen *huszonkét falu van*. A latinnyelven kiállított szabadalomlevél a budapesti országos levéltárban fekszik, I. Lipót sajátkezűleg írta alá, rajta van a király nagypécsettje, valamint Szelepcesényi kalocsai érsek sajátkezű aláírása és kisebb pecsettje. Fordításban a következőképen hangzik:

MI LIPÓT

Isten kegyelméből stb. stb. tudatjuk ezen levél által mindazokkal, akiket illet, hogy:

egyrészt alattvalcink alázasatos kérelme által, másrészt Bernyákovics, azaz *ollováci Grubizics* András báró hivünk hűséges szolgálatainak elismerése által indítva érezzük magunkat, hogy Magyarország szent koronája iránt tanusított szolgálatai fejében és jövőre tanusítandó szolgálatai fejében Lizsi, Dunajenesiczi, Grabonicza, Radacsicsi Ponitzka, Milánkonicsi, Glanizo, Soluo, Csunisza, Dasztanczko, Ravnj, Ceranica, Bagna, Luka, Kareticsi, Rednyik, Bavoriti, Draguzna, Ohodnicza, Hargoni, Inkoniza és Rakovanoja falvak, amelyek a magyar szent koronához tartozó Bosznia országban fekszenek és amelyekről említett Bernyákovics báró azt mondja, hogy ősidőktől fogva elődjéi voltak és csak amikor a török hatalom annyira nagy lett, hogy elszakította Bosznia országot a magyar koronától, kergettek ki az említett birtokokból és az idő alatt tűntek el az azokra vonatkozó ajándékozási oklevelek, úgy, hogy most meg van fosztva mindeme birtokaitól. Kijelentjük továbbá királyi szavunkkal, hogy valamennyi királyi jogunkat, amelyeket az említett Bosznia országban fekvő birtokokon gyakorlunk, vagy amely bennünket bármely okból megillet, valamint minden haszonélvezet, egyszerű valamennyi hasznót, amelyek a tényleges és egykori határokon belül fekvő és ősidőktől eme birtokokhoz tartozó volt, említett Bernyákovics báró utódjainak és örökösökének, fiasinak, vagy leányainak adományozzuk, azzal a feltetéssel, hogy mi az említett Bosznia országot Isten segítségével újra visszafoglaljuk és Bosznia országot a magyar szent koronához csatoljuk. Neki ajándékozunk, hogy említett Bernyákovics báró és örökösök, jogutódai ezen birtokokat örökös joggal visszavonhatatlanul megtartsák és bírják ezen levélünk alapján, amelyet mi, mint szabadalmi levelet állítottunk ki. Adatott Bécsben ami osztrák városunkban az 1664. esztendejében március hónap 5. napján, római királyságunk harmadik, magyar királyságunk hatodik, cseh királyságunk ötödik évében. Leopold mpp. Szelepcesényi György mpp. kalocsai érsek.

A Bernyákovics bárók Zboray Miklós dr. országgyűlési képviselőt bízták meg a pör vitelével, aki az illetékes tényezőkkel már érintkezésbe is lépett. A kincstár képviselője kijelentette, hogy a család szabadalmi levele egy igen értékes okmány, de kétségtelen, hogy nem értékesíthető, mert Bosznia és Hercegovina hovatartozása még nincs rendezve és a boszniai kincstár nem honorálhatja a Bernyákovics család igényeit. Osztrák jogászörökben azt mondják, hogy a magyar bíróság nem is foglalkozhatik ezzel a pörrel, mert Bosznia és Hercegovina nem tartozik Magyarországhoz, másrészt pedig Lipót király akkor, amikor kiállította ezt a levelet, nem volt tényleges uralkodója Boszniának, hanem ő maga is csak jogigénnyel bírt arra. Ezzel szemben magyar jogász körökben az a vélemény, hogy a pörös kérdés nem egyszerű, de a Bernyákovics család igényei feltétlenül alappal bírnak.

A Forgalmi Bank műhelyéből.

— Részvényfizetés — váltókkal. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Két cikkben emlékeztünk meg már az Aradi Forgalmi Bank ügyeiről. Cikkünket tisztán az a szempont vezérelte, hogy az aradi pénzügyi tisztaságát megóvjuk s a részvényesek érdekeit megvédjük.

Cikkünk többek között azt állította, hogy az alapításkor a részvénytőke harminc százalékát nem a törvény követelményeinek megfelelőleg készpénzben fizették be a részvényesek, hanem váltókkal fedezték. Ezt a részét cikkünknek Fekete Alajos, a pénzügyi titkára cáfolni próbálta, s kijelentette, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Polemiába bocsátkozni erről felesleges, egyszerűen közöljük Csira Endrénak, a bank egyik alapítójának, a kimult Nagymagyaralföldi Bank igazgatójának egy levelét, melyet Elbert Lajoshoz írt a részvények ügyében s kérte a váltók beküldését. A levél a következő:

Igen tisztelt Kartárs Ur! B. levelét megkaptam és a következőben válaszolok rá:

Amennyiben betegsége gátolná abban, hogy f. hó 22-ig a 30.000 korona jegyzés 30%-ához még hiányzó 3950 korona készpénzt átutalja, az esetben mulhatatlanul kérjük, hogy ezen 3950 koronáról egy két aláírással váltót sziveskedjék hozzám beküldeni, *ekként óhajtjuk a hiányt pótolni az ideig, míg a készpénz befolyik.*

Egy további kérésem az volna, hogy Collega urat arra kérjem, hogy a hiányzó 70% ról is egy 19500.— korona értékű (lehet több darab is) két aláírással váltót sziveskedjék rendelkezésemre bocsátani. Ez nem okvetlenül kötelező, azonban igen lekötelezne, ha azt megküldené, mely váltót az esetleg időközben be nem folyó többi részvény ideiglenes fedezetül használnók fel természetesen az összes alapítók garanciája mellett. Azon reményben stb. Csira Endre s. k.

A levélből világosan kitűnik, hogy

1. A Forgalmi Bank alapítóinak egy része igenis váltókkal fedezte a részvénytőke harminc százalékát.

2. De voltak olyan alapítók is, akik még váltóban sem fedezték a 30 százalékot s ezek helyett más részvényesek fedezték ugyancsak váltókkal az összeget.

Egy másik érdekes tény az, amely az ugynevezett szindikátusi részvények bejegyzési módjára vet világosságot. Az alapítók között ugyanis egy szindikátus alakult, amely a le nem jegyzett részvényeket, összesen 240.000 korona értékben, átvette. Amikor arra került a sor, hogy ennek 30 százalékát, 80.000 koronát befizessék, ezt az összeget váltókkal fedezték. A váltókat a Forgalmi Bank igazgatói írták alá. A váltókat a Nagymagyaralföldi Bank, debreceni pénzügyi titkár számoltatta le, azonban amikor arra került a sor, hogy a kamatokat, amelyek 956 korona 50 fillért tettek ki, ki kellett volna fizetni, a Nagymagyaralföldi ártírt a Forgalmi Banknak, hogy ezt az összeget az ő számlájuk terhére írták. És a bank, illetve az igazgatóság ezt szó nélkül tudomásul vette!!

Végül megemlítjük, hogy Elbert Lajos annak közlésére kért fel bennünket, hogy ő tényleg kilépett két hónap előtt a Forgalmi Bank kötelékéből. Tapolcsányi volt ügyvezető igazgatóval személyi differenciái támadtak, amelyeket azonban azóta békésen elintézték. A pénzügyi vezetősége azonban, miután az ő anyagi ereje már ki volt merítve, minden alkalmat fel akart használni, hogy tőle és súlyos szerződéséről szabaduljanak.

A következő levelet kaptuk:

Az Aradi Közlöny tekintetes Szerkesztőségének Arad. B. lapjuk f. hó 22-iki számában megjelent a „Forgalmi Bank kulisszatitkai” című cikknek az Aradi Kereskedelmi Bank r.-t.-ra vonatkozó közleményére engedje meg a tekintetes Szerkesztőség, hogy az igazság kedvéért b. tudomásukra hozzuk és kijelentsük, hogy téves az az elterjedt hír, mintha intézetünk igazgatósága még csak foglalkozott volna is a Forgalmi Bankkal való bármely közösség létesítésének gondolatával. Midőn jelen sorainknak b. lapjukban való szives közléstételét kérjük, vagyunk teljes tisztelettel Aradi Kereskedelmi Bank Részvénytársaság igazgatósága.

Ezzel szemben fönatartjuk a tegnapi közlésünket: a Kereskedelmi Bank igenis tárgyalt a Forgalmi Bank esetleges átvételéről.

Elfogott pénzhamisító banda.

(Titkos műhely a falszekerényben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 22.

Az erzsébetfalvai rendőrség az éjszaka leplezett egy nagy pénzhamisító bandát, mely páratlanul jól sikerült 5 koronásokat gyártott nagy tömegben. A kitűnően szervezett banda a legjobb időben került hurokra, akkor, midőn a hamis bankok még gyártás alatt voltak, tehát még nem kerültek forgalomba. A maffiát egy detektív leplezte le, de nem egyedül, hanem egy besugó segítségével.

Erzsébetfalván az utóbbi időben igen sok primitív hamisított ötkoronás került forgalomba. Főleg a piaci kofák panaszkodtak a rendőröknek emiatt. Az erzsébetfalvai kapitányságon erre megindult a nyomozás. A detektívek találtak egy embert, aki vállalkozott arra, hogy kézre jásza a pénzhamisítókat. Boday Imre detektívvel végigjárta Erzsébetfalva obskurus helyeit. A nyomok egy Balogh Péterné született Jobbágy Mária nevű asszonyhoz vezettek, a kinek férjét nemrégén pénzhamisítás miatt letartóztatták.

A titkosrendőr a nyomozás során megállapította, hogy az ötkoronásokat még annak idején Balogh készítette és azokat felesége elrejtette és most hozza forgalomba. A detektív bizonyítékokat akart szerezni az asszony ellen és ezért vidéki gazdálkodónak öltözve, felkereste Balognét, aki-nek Durmann János földmivésnek mutatkozott be. Naivul előadta, hogy szeretne hamis pénzhez jutni, mire az asszony nagy titokzatossággal kijelentette, hogy ő egy nagy pénzhamisító banda tagja, mely pompásan sikerült 50 koronásokat gyárt.

— Kaphatnék jó pénzért a bankokból? — kérdezte az áruhába öltözött detektív.

— Most még nem készültek el, de egy pár nap múlva adhatok belőle, csak hozzon pénzt magával.

Miközben a detektív az asszonynyal tárgyalt, két gyerek szaladt be az udvarról és jelentette, hogy kiberek (detektívek) leskelődnek az utcán. Bodai nem akarta magát elárulni és ezért ijedséget színlelve a hátsó kijáraton át megszökött.

Pár nap múlva ismét felkereste Balognét és ekkor az asszony kivitte őt Nagytarcsa községbe, ahol elvezette Kiss Mihály ottani tejkereskedő házába, ahol a pénzhamisító banda tanyája volt. Itt egy szekrényeszerű befalazott helyiségben teljesen berendezve állott a bankógyár. Épen serényen folyt a munka. Egész csomó ember dolgozott a titkos műhelyben. A gazdálkodónak öltözött detektívnek mutattak a félig kész hamis 50 koronás bankokból, melyeknek csak az osztrák oldala volt kidolgozva, a magyar szöveg helye még üresen állott. A detektív, miközben látszólag tárgyalt a pénzhamisítókkal, jelt adott az utcán várakozó társainak, akik erre berontottak a műhelybe és lefűltek a társaságot. A banda következő tagjai az erzsébetfalvai kapitányságra kerültek:

Ladányi István 26 éves fényképész, Hlavitska Sándor 49 éves kőműves. Ennek kedvese Szilanka-Kollár Katalin. A házigazda, Kiss Mihály 31 éves tejkereskedő, Tóth Jánosné született Schranké Katalin és végül Balogh Péter. A rendőrség lezárta a műhelyt.

Szerbia

és a két osztrák-magyar konzul. (A kiküldött vizsgálóbiztos nyilatkozata. — Mi történt Mitrovicában és Prizrendben?)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 22.

A szerb konfliktus ma holt ponton áll. Amíg a monarchia kiküldött vizsgálóbiztosa Edl konzul közvetlen tapasztalatokat nem szerez a prizrendi eseményekről, addig azt sem lehet tudni, hogy csakugyan életben van-e Prohászka konzul.

Teljes a bizonytalanság és tájékozatlanság, amiben nagy része van annak a sajtóságság tiltakozó, takargató magatartásnak, amellyel a szerb kormány ezt a kényes ügyet kezeli.

Mai híreink a következők:

(Nem fél Szerbia.)

Belgrád: Az a hirtelen engedékenység felé hajló változás, mely Szerbia külügyi politikájában beállott, egyrészt a törökökkel folyó tárgyalások meggyúsulásának, másrészt *Nenadovics* berlini útjának tulajdonítható. *Nenadovics* kirándulása teljes kudarcra végződött. A volt konstantinápolyi követ azért utazott Berlinbe, hogy ellenőrizze az ottani szerb követ, *Bogicsevics* dr. h iradásait, melyek szerint *Németország el van tökéve arra, hogy a legenergikusabban kitartsa a monarchia mellett.* *Bogicsevics* szemben ugyanis bizonyos tekintetben bizalmatlanok Belgrádban. A berlini követ ugyanis fia *Milán* király berlini követének, *Bogicsevics* Szvetozárnak, aki unokaöccse volt *Obrenovics* Milánnak. *Bogicsevics*et Péter király nem is akarta kinevezni, Vilmos császár azonban ragaszkodott hozzá. Erre kinevezték, működésével szemben azonban állandóan bizalmatlanok voltak Belgrádban s most, amikor fontossá válik, hogy Berlin hangulatáról pontos információk érkezzenek, elküldték *Nenadovics*ot, hogy ellenőrizze *Bogicsevics* h iradásait. Egy hetet töltött *Nenadovics* Berlinben. Az egész idő alatt nem sikerült *Németország* egyetlen hivatalos szervével sem érintkeznie. Egyáltalában nem fogadták s *Bogicsevics* dr. útján tudtára adták, hogy míg Szerbiának Berlinben van meghatalmazott minisztere, kizárólag azzal fognak tárgyalni. Nehogy azonban Szerbia kétségben maradjon *Németország* magatartása iránt, megbízták *Griesinger* báró belgrádi német követet, hogy *Pasic*ot biztossítsa *Németországnak a monarchiával való legteljesebb szolidaritásáról.*

Griesinger báró demarsa után *Pasic* kocsiba ült és *Hartwig* orosz követhoz hajtatót, akivel hosszasan érintkezett. Azután minisztertanácsot tartottak s ezen határozták el, hogy az adriai kikötőkről való döntést elhalasztják addig, amíg a háború véget ér. Prizrendbe pedig beocsátják az osztrák-magyar monarchia egyik kiküldöttjét, hogy személyesen győződhessen meg *Prohászka* konzul esetének részleteiről. Kétségtelen, hogy ezt a minisztertanács határozatot *Hartwig* befolyására hozták, aminthogy bizonyos az is, hogy az orosz követ ma a legfontosabb tényezője Európa politikájának. Belgrádban nyíltan beszélnek, hogy nem Péter a király Szerbiában, hanem *Hartwig*. Akarhat Szerbia koronás királya bármit, *Hartwig*től függ, hogy keresztülvihető-e.

Az orosz követ a hírlapíróknak a következőket mondta:

— Az a hír terjedt el rólam, hogy köztem és *Szasszonov* orosz külügyminiszter között súlyos személyes differenciák támadtak. Ezekből a híresztelésekből egyetlen szó sem igaz. Köztem és *Szasszonov* között teljes az egyetértés. Az európai politika most olyan stádiumban van, hogy sajnos nem nyilatkozhatom róla, csak annyit mondhatok,

hogy a magam részéről optimisztikusan fogom fel a helyzetet.

Belgrádban egyébként egyáltalában nem veszik komolyan az Ausztria-Magyarországgal való válságot s szinte bizonyosnak tartják, hogy a monarchia csak csörteti a kardot s az utolsó pillanatban, mint a multban már annyiszor, ezúttal is engedni fog.

(Él-e Prohászka?)

Tegnap délelőtt érkezett meg Belgrádba *Edl* Tivadar konzul, akit a külügyminiszter küldött ki, hogy utazzék Prizrendbe s szerezzon meggyőződést arról, mi történt *Prohászka* konzullal. *Edl* konzul a Moszkva-szállóban vett lakást, ma délelőtt felkereste *Ugryon* István belgrádi magyar-osztrák követ kíséretében *Pasic*ot, akivel hosszasan tárgyalt. Ma este utazik tovább *Edl* konzul *Vranjaba*, ahonnan katonai eszközt mellett kocsin teszi meg a háromnapos utat Prizrendig. A Moszkva-szállóban levő lakásán beszélt *Edl* konzul a lapok kiküldött munkatársával.

— Én is hallottam, hogy Belgrádban elterjedt hírek szerint *Prohászka* Oszkar már elutazott Prizrendből és most Bécsben van. Ez azonban nem igaz. Belgrádban összetévesztik *Prohászka* Tahyval, a mitrovicai konzullal, aki valóban keresztültutazott a szerb fővárosra, s aki most Budapestben időzik. Kétségtelennek tartom, hogy *Prohászka* Oszkar még mindig Prizrendben van s azt is, hogy teljesen szeretlen, különben nem bocsátana hozzá a szerb kormány, melynek meg ma is volna alkalma beavatni, ha *Prohászka*knak valami baja lenne s nem kellene bevarni, amíg én teszek jelentést arról, hogy ez, vagy amaz történt vele.

A szerb külügyminisztériumban a legnagyobb határozottsággal állítják meg ma is, hogy *Prohászka*knak nincsen semmi baja. Feltűnő csak az az állításuk, hogy a nemzetközi jogon akkor sem esett sérelem, ha *Prohászka*knak bantalmaztak is, mert akkor, amikor a szerb csapatok bevonultak Prizrendbe, már nem volt konzul, csak magánember. Azt állítják ugyanis, hogy a meghódított területeken működő konzulok csak a török kormánynál voltak akkreditálva s konzuli jogaik abban a pillanatban megszűntek, minely az illető helység amelyben tartózkodtak, megszűnt török terület lenni. Ennek bizonyítására tegnapelőtt este rendkívüli minisztertanácsot tartottak, amelyen a meghódított területeken működő konzulok megbízását tudomásul vették és megadták nekik az ekszekvaturt. Az erről szóló királyi kéziratokat tegnap közölte a szerb hivatalos lap, a *Samouprava*.

Prohászka ellen egyébként rendkívül nagy az elkeseredés Belgrádban. Azt állítják, hogy az úszkübi főhadiszállás több levelet foglalt le, melyeket az osztrák-magyar konzul török csapatparancsnokokhoz intézett s amelyek rendkívül kompromittálóak reá nézve. Állítólag arra is vannak bizonyítékai Szerbiának, hogy *Prohászka* izgatta az albánokat és a bevonuló szerbek ellen tüzelte őket. Egy magas állású diplomata a következőket mondta:

— A Macedóniában és Albániában székelő osztrák-magyar konzulok nem is annyira kereskedelmi érdekeket képviseltek, mint inkább politikaiakat. Ugyan mi csoda kereskedelmi érdekeket képviselhetne valaki Prizrendben, ahol semmiféle kereskedelem nincs? Az is bizonyos, hogy politikai működésük közben kellett bizonyos összeköttetéseket fentartaniok az albánokkal. Minthogy pedig magyar osztrák politikát csináltak, az sincs kizárva, hogy bizonyos mértékben izgattak is. Azt kizártnak tartom, hogy *Prohászka* lövöldözött volna. Ismerem jól. Még fiatal ember ugyan, de meggondolt, higgadt, kitűnő tisztviselő. Lehetséges azonban, hogy akkor sűtötte el a pisztolyát, ami-

kor katonák hatoltak be a dolgozószobájába. Ennyiben lehetnek igazak a szerb állítások.

Budapestről jelentik: Az egész monarchiát, nem, az egész világot az a kérdés izgatja: hol van *Prohászka* Oszkar, Ausztria és Magyarország prizrendi konzula? Tegnap a *Neue Freie Presse* táviratot kapott *Prohászka*tól, aki a bécsi lap kérdészködésére azt felelte, hogy jól éreli magát es Úszkübbe megy. A telegramot november 17-én adta föl *Prohászka*, tenat negy napig tartott, míg az utat Bécsig megtette. Ugyanakkor Belgrádotól azt jelenük, hogy a prizrendi konzul aigya van már éleiben. Nagyon gyanus a belgrádi stampa-nak az a jelentése, hogy *Prohászka* néhány nap előtt elhagyta Prizrendet és Belgradon keresztül Bécsbe utazott. Egy másik lap azt írja, hogy Albania fele lovagot és mar az Adria partján van. A szerb sajtó hazudozásai mögött ezúttal nyilván a szerb kormány hazudozásai lappanganak. Belgrad fele akarja vezetni az osztrák magyar monarchia kuriját. Amivel legfeljebb azt éri el, hogy néhány nappal később tudjuk meg *Prohászka* konzul sorsát.

A budapesti és bécsi tőzsdéken ma delelőtt az a hír terjedt el, *Prohászka*knak megöittek a szerb katonák. Catoni perze nem lehet, mert *Edl* konzul csak három nap muiva ér Prizrendbe.

Belgrád, november 22. *Edl* Tivadar osztrák és magyar konzul, aki tegnap délelőtt érkezett ide, ma tovább utazott *Vranjaba*, ahova a szerb kormány katonai kíséretet es kocsit bocsátott rendelkezésére. *Edl* a pályaudvaron *Widner* konzul fogadta, akivel a délutáni folyamán ement *Ugryon* követhez es *Pasic* miniszterelnökhoz. A díszos legkorábban vasárnap érkezik Prizrendbe, ha csak utazóban elöb nem találkozik *Prohászka*kkal. Határozottan jelentik, hogy *Prohászka* e het elején a szerb katonai hatóságoktól azt a fölszólítást kapta, hogy Prizrendet hagyja el és kedden elhárult Úszküb fele, ahova azota talán már megerkezhelet. *Prohászka* kivonta magát katonai őrizete alól s lohaton ment el a tenger fele, hogy Durrazóban osztrák *Lloyd* hajóra szálljon. Más hír szerint *Prohászka* mar nincs életben.

(Retirál a szerb kormány?)

Belgrád, november 22. Jól értesült körökben a *Prohászka*-ügyet egyáltalában nem latják aggasztó szinben és nem is hiszik, hogy annak politikai következményei lesznek. A diplomaciai konfliktust csupán a katonai hatóságok magatartása idezte elő. Nyilván úgy áll a dolog, hogy a katonai parancsnokok, kiknek a háboru tartamára a megszállt helyeken a legfőbb polgári hatalmat is át kellett adni, úgy vették, hogy az idegen konzuloknak hivatali működése beszüntetendő. Ha a nemzetközi szokásokat ennel az eljárásnál megsértettek volna, a szerb kormány mindenesetre gondoskodni fog az orvoslásról.

(Miért menekült Tahy konzul?)

Belgrád: A Stampa, amelyről köztudomásu, hogy *Jovanovics* külügyminiszteri osztályfőnök a sugalmazója, mai számában „feltétlenül hiteles értesületek alapján” a következőket írja:

Mikor a szerb csapatok megszállták Mitrovicát, az orosz konzul azonnal tiszteltgett a szerb főparancsnoknál, ellenben *Tahy* osztrák-magyar konzul ezt elmulasztotta. *Zsifkovics* tábornok látván a nagy gyűlöletet, amellyel nemcsak katonái, hanem a szerb nép is viseltetik az osztrák-magyar konzul iránt, katonai védelmet ajánlott fel *Tahynak*, aki azzal is magára vonta a szerbek haragját, hogy a konzulátus épületébe összegyűjtötte a katolikus albánokat. A konzulátusról indult ki az a hír, hogy Ausztria-Magyarország nagy haderővel elfoglalta Belgrádot és Novibazárt. *Zsifkovics* tábornok a konzulátus elé őrséget rendelt *Tahy* konzul védelmére és ha sétálni ment,

meglehető távolságra egy szerb altiszt kísérte. Ezt tekintette személyes szabadsága megsértésének s ezért fejezte ki Zsifkovic tábornoknak tiltakozását, bejelentvén egyben, hogy elakar utazni. A szerb parancsnok azt felelte, hogy intézkedik s hajlandó segítséget nyújtani neki, hogy bántódása ne essék. Tahy tényleg el is utazott és kocsit a városi hatóság bocsátott rendelkezésére. Minden, amit üldöztetéséről beszélnek, koholmány.

A szerelmes gróf.

(Revolverrel megsebesített aradmegyei urinő.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Még teljesen szük körben tudják azt az izgató és minden részletében ki nem derített eseményt, amely kedden este fél tíz és tíz óra között történt az Arad szomszédságában lévő Kürtös község határában azon a személyvonaton, amely Aradról este fél tízkor indul Budapest irányába. A vonat zsúfolva volt. Aradon felszállott Boksán Széver elhunyt aradmegyei (pécskai) szolgabíró 30—33 év körüli özvegye, aki Kürtös községben saját házában lakik, mióta a férj négy évvel ezelőtt elhunyt. A vonatnak csak abban az első osztályú fülkéjében volt üres hely, amelyben Sz. G. gróf földbirtokos utazott. A kalauz kinyitotta a fülke ajtaját és a hordár gyorsan betette az urnő kis csomagját. Amint a szolgabíró özvegye a fülke ajtajában megpillantotta a gróft, vissza akart lépni, de a vonat e pillanatban megindult. A gróf látva az urnő zavarát, megszólalt:

— Csak nem fél tőlem nagyságos asszonyom? és úgy üdvözölte az urnőt, mint régi ismerőst szokás. Azután társalgás indult meg közöttük. A szomszéd fülkében ülők a vonat zakatolásától csak elmosódó szavakat hallottak.

— Tudja, hogy rég imádom nagyságos asszonyom... Az alkalom kapóra jött, hogy ezt megvalljam önnek.

Az özvegy tiltakozva kacagott, azután csönd lett, amelyet egy pillanat múlva erős revolverdörrenés zavart meg. E pillanatban berohant a kalauz és csodálkozva látta, hogy az urnő jobb lába közvetlen a térd fölött erősen vérzik. A gróf kezében kis revolver volt.

— Fehér zsebkendőt kérek, szól az asszony, mert az enyém nagyon kicsi.

Mivel a grófnak csak színes zsebkendője volt, az urhölgy kis táskájából fehér csipkés hálókabátját szedte elő és azzal kötözte be a revolvergolyó okozta sebet.

— Jó, hogy néhány perc múlva otthon lesznek, mondta az urnő, megsebesített lábát tapogatva. — Ha komoly lesz a baj, sürgönyözzök egy budapesti tanárnak, aki majd kiveszi a golyót.

Néhány perc múlva Kürtös állomásra ért a vonat. Az urnő kiszállt, a gróf segíteni akart, de az özvegy tiltakozott ez ellen.

— Nem vagyok még olyan rosszul, mondta, a seb nem olyan veszélyes; méltóságos uram rosszul tud célozni.

Ezzel kiszállt és elfogadta a segítségét az eléje siető nevelőnőnek, aki mástól esztendeje oktatja az özvegy három gyermekét.

A gróf tovább utazott, de úgy látszik, lelkiismereti furdalásai voltak, mert Csabán kiszállt, automobilt bérelt és vissza ment Kürtös községbe. Az özvegy egész éjjel nem tudott aludni, mert a sebtől nagy fájdalmai voltak. Másnap reggel a gyorsvonattal Budapesten lakó nővéréhez utazott, akinek kíséretében felment Bécsbe és egy kórházba felvettette magát kezeltetés céljából. Még nem érkezett hír Kürtösre, hogy sikerült-e az urnő lábából a golyót eltávolítani.

A trónörökös Berlinben.

— A monarchia és Németország szoros szövetsége. —

Távirati tudósítás.

Berlin, november 22.

Ferenc Ferdinánd főherceg ma délelőtt 10 óra 20 perckor az anhalti pályaudvarra érkezett. A főherceg kíséretében Rummerskirch báró főudvarmester van. A pályaudvaron Vilmos császár is megjelent. Jelen voltak továbbá: Kassel tábornok, berlini parancsnok, Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár, Kiderlen Wächter államtitkár, Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövet a nagykövetség személyzetével, Jagow rendőrfőnök.

A Ferenc császár gárdagranátosezred diszszázada, mely zászlóval és zenével vonult ki, katonásan tisztelgett. A berlini tábornoki kar Loewenfeld tábornokkal az élén a jobboldalon állott föl. Vilmos császár osztrák-magyar tábornoki egyenruhát, Ferenc Ferdinánd trónörökös ulánus ezredének egyenruháját viselte. Az üdvözlés rendkívül szívélyes volt. A diszszázad elvonulása után Vilmos császár vendégét automobilon a királyi kastélyba vitte, ahol a főherceg a lengyel lakosztályban fog lakni. Az utcákon a császárt és a főherceget a közönség szívélyes ovációkban részesítette.

Délelőtt volt a Lustgartenban Berlin és környékbeli ujoncok eskütételi ünnepélye. Vilmos császár Ferenc Ferdinánd megérkezése után hosszabb ideig, a vendég a trónörökös lakosztályában időzött, azután lóháton jelent meg az eskütétel színhelyén és jóregeket kívánt az ujoncoknak.

Eitel Frigyes és Frigyes Ágost hercegek, a császárné, valamint Ferenc Ferdinánd a kastély emeleti ablakában jelentek meg és onnan nézték végig az ünnepélyt. Utána dejeuner volt, amely után Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd automobilon a lertei pályaudvarra kocsiztak, ahonnan különvonaton utaztak el a springeei vadászatra.

A Vossische Zeitung Ferenc Ferdinánd főherceg látogatásáról a következőket írja: A látogatást nem pillanatnyi okok tették szükségessé, de meg fogja erősíteni azt a benyomást, hogy a hármasszövetségi hatalmak a balkáni válsággal teljesen egyetértőleg állanak szemben anélkül, hogy ebből más nagyhatalmakkal való ellentétre lehetne következtetni. Ellenkezőleg Németország, Ausztria Magyarország és Olaszország igyekeznek Oroszországgal, Francisországgal és Angliával a legjobb harmóniát fenntartani s ezek a törekvések eddig nagymértékben sikeresnek bizonyultak. Az osztrák magyar trónörökös s a német császár, valamint a német államférfiak közti tanácskozásoknak bizonyára az a törekvés fog irányadóul szolgálni, hogy ez a harmónia a jövőre vonatkozólag is előmozdítsák. Ferenc Ferdinánd mindenestre azt az észleletet fogja tenni, hogy Németország mindenkor kész a függőkérdések békés megvalósításában teljes erejével közreműködni és szövetségesei érdekeit mindenképp előmozdítja, ami a barátság és szerződés hűségéből magától következik.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szombat: *Abrahám a menyországban*, operette.

Vasárnap: Délután: *A szép gárdista*, operette. Este: *Limonádé ezredes*, operette.

* Faun. Tegnap este volt a Nemzeti Színházban Sebestyén Károly dr. fordításában Knoblauch darabjának a *Faun*-nak bemutatója. A Fauna természet szabad öléből egy előkelő angol társaságba kerül, ahol az ő nemes gondolkodásával, a természetben való hitével és bizalmával megváltoztatja a farizeus, önző és mindenből hasznot húzó modern emberek gondolkodását. Ezt a Faunt Rajnai Gábor minden mozdulatában oly tökéletesen játszotta, hogy szinte dicséretlen felül állott. Jók voltak még Csillag Teréz és Paulay Erzsi. A szép előadásnak igen nagy sikere volt.

* Vasárnap két nagyszerű operett kerül színre. Délután: *A szép gárdista*, este: *Limonádé ezredes*.

* A Kölcsey-egyesület második felolvasása most vasárnapról elmarad és a jövő szombaton lesz délután 5 órakor a városházán. A vasárnapi felolvasás elmaradásának oka, hogy az előadó Sebestyén Károly dr. influenzába esett. Tegnap értesítette erről a Kölcsey-egyesületet az író felesége, aki maga is készült Aradra az Ibsenről tartandó előadáshoz. Sebestyén felolvasása a téli évad későbbi idejére marad, szombaton, e hó 30 ikán pedig Zimmermann Károly dr. a vármegyei kórház igazgató-főorvosa és Réti Ödön, a fa- és fémpariskola festőművész tanára fognak szerepelni. A népszerű főorvos az orvosi tudomány köréből vett tárggyal fogja az előadói székéből növelni a népszerűségét. Réti Ödön, aki a Nyugatban megjelent regényével, Zorkával, egyszerű jellemző erőben kiváló íróként állt a közönség elé, vidámhangu novellát fog felolvasni. A két prózai előadás mellett verses előadás is lesz a Kölcsey-egyesület második felolvasásán.

* A jövő hét színházi eseményei. A jövő hét műsorát nagy gondal állította össze az igazgatóság. Három operettet vett fel a műsorba. Hétfőn Berkovits és társa, az egész személyzet közreműködésével, kedden Zihrer gyönyörű zenéjű operettje, Bal az udvarnál, szerdán általános közkívánatra az iglói diákok kerülnek színre. Ezenkívül a vigjátéki személyzet nagy ambícióval készül a Vigszínház nagyszerű ujdonságára, Salten Félix kiváló vigjátékára. Az erős láncok ra. Itt említjük meg, hogy az igazgatóság már kiosztotta a Miniszterelnök, Az ostrom, Éva, Tengerész Kató szerepeit.

* Tűz a tengeren. (Az Uránia-színház ujdonsága.) Psilender a legkiválóbb moziszinész, a kopenhági udvari színház tagja játsza ebben az új drámában a főszerepet, melyet szombaton mutat be az Uránia. Egy égő hajón történik a megrázó dráma. Havrey a fiatal színész Amerikába utazott. Utközben a hajón tűz üt ki, a kapitány az egész legénységet az oltáshoz vezényli, de, hogy az utasok között pánik ne üssön ki, megkéri Harveyt, a kitűnő artistát, hogy szórakoztassa a publikumot. A színész vállalja a nehéz feladatot. A közönség mit sem sejtve a veszedelemről élvezi a színeszt, közben aztán a kapitány marconigramját felveszi az Adeleide gőzös és siet az égő hajó segítségére. A mentés sikerül, de a nagy zavarban épen Hervayról a színészről és Olgáról, a kapitány leányáról feledkeznek meg. Hervay megpróbál Olgával együtt a két hajó közé kifeszített kötélem menekülni, de Olga erejét veszítve a vízbe esik, Hervay utána ugrik, hogy megmentse. Szerencsére észreveszik őket az Adeleidon és kimentik a faldoklókat. A megmenekültek boldogan borulnak egymás karába. 175

* Az Uránia legközelebbi ujdonsága a Ma és holnap című magyar film, melyen többek között az Aradon a szkeccsben játszott bájos művész Ardó Ilonka és társai is játszanak Somlay Artúrral és Aczél Ilonával, a Nemzeti színház tagjaival együtt.

* Uj műsor az Apolló-színházban. Holnap, szombaton új műsort mutat be az Apolló-színház, amely ez alkalommal is a filmgyárak legújabb és legértékesebb képeit fogja vászonra vetíteni. Az új műsor kluja egy több felvonásos megrázó dráma, amelynek meséje két fiatal szerelmes lélekről szól, akik azonban nem lehetnek egymásé, mert a szülők régi gyűlölködése tiltja ezt. Albert hadnagy a kertben lopva akar találkozni szerelmével, Nórával. Albert meg is jelenik, de amikor Nóra ép jön, egy titokzatos női alak lopva megszurja a fiatalembert. Nóra bosszút esküszik a titokzatos gyilkosra. Városukban egy titkos társulat „A fekete dominós hölgyek” társasága van, amelynek célja az igazságszolgáltatás. Nóra bejutott közéjük s őt bízzák meg a bűnös kinyomozásával és a büntetés végrehajtásával. Kezében méreggel telt pohárral megy Nóra a gyilkoshoz, lerántja annak fekete álarcát: az anyja áll előtte. Nóra megbocsát anyjának, akivel együtt boldogan siet a már gyógyuló Alberthez. 177

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzötintézetében, Aradon.

* Culp Julia december 1-én tartja egyetlen dalestélyt a „Fehér Keresztben.” Jegyek Kerpel Izsó könyvkereskedésében kaphatók.

Visszavonulnak

a bolgárok Csataldzsánál.

— A balkáni harctér eseményei. —

Sajtó tudósíték telefonjelentése.

Budapest, november 22.

Az egyetlen balkáni harctéren, ahol még erős ellentállásra képes a török haderő, ma váratlan fordulat történt. Hír szerint a Csataldzsánál több érzékeny vereséget szenvedett bolgár sereg nem intéz újabb támadást az erődítések veszedelmes vonala ellen, hanem visszavonul, elhagyja megerősített pozícióit.

Amily érdekes ez a még meg nem erősített hír, olyan szürkék a tágas harctér egyéb eseményei, amelyekről ezek a hírek szólnak:

Harc a csataldzsai vonalért.

Konstantinápoly, november 22. A Hamidie nevű cirkáló parancsnokának távirata ezt jelenti:

Az őtégtsztek jelentése szerint két bolgár torpedónaszádot tűzsergünk elpusztított. A harmadik torpedónaszádot erősen megrongálták, de elmenekült. A negyedik bolgár torpedónaszád 2000 láb távolságból két torpedót lőtt ki hajónk ellen. Tűzelésünkkel kényszerítettük a naszádot, hogy sietve meneküljön. Tengerésztisztjeink fényesen teljesítették kötelességüket. A nekik adott parancsokat pontosan végrehajtották.

A Hamidie nevű cirkálót, mely tegnap Derkosnál operált, bolgár torpedónaszádok megtámadták és előrészen megrongálták. A Hamidie már beérkezett a Boszporusba.

Konstantinápoly, november 22. A csataldzsai vonalról tegnap ezt jelentették: A bolgárok nagyon kimerültek, a törökök nyíltánvalóan jobban állnak, a török csapatok szelleme kitünő, a rend kifogástalan és az élelmezés rendes. Az energikus intézkedések következtében a kolera-betegedések száma jelentősen csökkent.

London: A Daily Telegraphnak jelenti kiküldött tudósítója Konstantinápolyból: A bolgárok megkezdték a visszavonulást a csataldzsai hadállásokból, holott csak kedden foglalták el azokat. A visszavonulás nagyon meglepte a török hadvezetőséget annál is inkább, mert három nap óta döntő támadásra készült a bolgár sereg részéről. Ezért a török fővezér minden rendelkezésre álló tartalékot a harcvonalba küldött, mikor a bolgárok elvonultak. Nem lehet mással magyarázni ezt a váratlan fordulatot, minthogy a bolgár sereg nem érzi magát elég erősnek a támadásra. A bolgárok minden pozíciójukat kiürítették, csak néhány magaslatot tartanak megszállva, me-

lyeken sáncokat hánytak. — Állítólag az is közre játszott a visszavonulás elrendelésében, hogy a bolgár seregnek nincs elég municiója.

Konstantinápoly: A Kurd és hamidie lovas-ságot, amely tegnap Becsbe érkezett, hadihajón a szembelevő Marmor partra szállították. Más anatóliai és szíriai csapatok Izsmidbe érkeztek és átviszik őket az európai partra, hogy megerősítsék a csataldzsai csapatokat.

A meghiusult fegyverszünet.

Szófia: Az eddigi tervektől eltérőleg a szövetségesek megbizásából csak három bolgár megbízott fog tárgyalni és pedig Danev, Szavov tovezér és Fitsev. Mint titkarok pedig a királyi kabinet irodából Csabrankov és Gasovnak a titkara, Sztancsev dr. fognak résztvenni.

Konstantinápoly: A szövetséges Balkán államok feltételei a fegyverszünetre a következők voltak: Janina a görögök, Szkutari a montenegróiak, Monasztir a szerbek, Drinapoly a bolgárok előtt kapituláljon. Törökország kötelezze magát, hogy sem csapatokat, sem municiót a csataldzsai vonalra nem szállít s új erődöket nem emel, az Anatóliából jövő csapatok ott maradjanak azon a ponton, ahol a fegyverszünet megkötésének püanatában voltak, a Derkos és Csekmedzsze mellett állomásozó hadihajók terjenek vissza Konstantinápolyba.

Konstantinápoly, november 22. A fegyverszünet feltételeinek visszautasítása és a harcnak folytatása mellett is folytatni fogják a bolgár-török béketárgyalást, mihamint a bolgár béketárgyalók a főhadiszállásról újabb utasításokat kapnak, amelyek lehetővé teszik a föltételek módosítását. A török kormány határozatlan vonatkozik a csataldzsai erődítéseket kiüríteni.

A szultán buskomor.

Konstantinápoly, november 22. A nemzetközi csapatok parancsnokainak a szultán megparancsolta a nagyvezérnek, hogy a nagyhatalmaktól a csapatok visszavonását követelje. A nagykövetek erre a nagyvezérnek kijelentették, hogy a csapatok visszavonása nem au modjukban, mert ők maguk is a hadihajók omlalma miatt vannak és csak a hajóparancsnokok által érintkezhetnek kabinetjükkel. Erre Kiamil basa a nemzetközi hajóraj parancsnokainak legöregebb tagjához fordult, attól kérte a csapatok visszavonását. Ez a hajóparancsnok azt a tanácsot adta Kiamil basának, hogy a külföldi török nagykövetek útján közvetlenül a nagyhatalmakhoz forduljon.

Konstantinápoly, november 22. A szultán a bolgár hadseregnek Csataldzsai előtti való távoztatása óta lelki beteg lett. A volt hadügyminiszter közvetítésével az új-törökökre akarta magát bízni, de közte és Kiamil basa között e miatt rendkívül heves jelenet támadt. Kiamil basa az új-törököket összeesküvőknek és republikánsoknak mondta s ezzel Mahaud Sefket basa főparancsnoknak sorsa is esdőt. A szultán most Kiamil basa békepoltikájába kapaszkodott s arra kérte a nagyvezért, hogy engedje át a balkáni államoknak egész európai Törökországot, csak arra legyen gondja, hogy a bolgárok Konstantinápolyba ne jöhessenek el. A szultán Brüsszaba atart költözni, de Kiamil basa nem engedte meg s megmagyarázta neki, hogy a Beiram unnepen okvetlenül jelen kell lennie. Amikor a szultán arról értesült, hogy az idegen hajók nemzetközi csapatokat szállítottak Konstantinápolyba, hevesen tiltakozott ez ellen.

Katonai anarchia Szalonikiben.

Szaloniki: A hangulat a városban olyan, hogy napirenden vannak a véres összetűzések a görögök és törökök, de a bolgárok és görögök között is. A görögök olyan kihívóan viselkednek a törökökkel szemben, hogy az utcán lerántják fejükről a fezt, aminek következtében a mohamedánok csak csapatostól mernek járni és megtörtént, hogy megtámadták inzultálóikat. A bolgáro-

kat az bosszantotta fel, hogy a középületeken csak görög lobogót lehet látni. Rosszabbodott az élet-és vagyonbiztonság. A hatóság nem működik, mert az eddigi török hivatalnokok természetesen abbahagyták funkciójukat és a görög hivatalnokok nincsenek kinevezve. Mindennaposak a gyilkosságok és rablások, amelyekért a görögök a bulgárokat szidják és viszont. Képtelenség a közigazgatást szervezni. A mohamedan lakosság nem mer kimozdulni az utcára, az üzleti forgalom teljesen pang.

Albánia török fejedelme.

Berlin. Berliner Tagblatt jelenti Konstantinápolyból: Ausztria-Magyarország állítólag megígerte, hogy Törökország minden kívánságához hozzá fog járulni s egy csaszari hercegnek Albánia emirjeve való kinevezését támogatni fogja. Az állítólag kiutasba helyezett herceg Abdul Medsid tegnap Kiamil basa nagyvezérrel és Ferid pasával megbeszélést folytatott.

Az albán tengerpart meghódítása.

London, november 22. Alesszió megszállása nem történt a montenegróiak és a szerbek kombinált akciója következtében, hanem ellenkezően, a két szövetségesnek abból az igyekezetéből támadt, hogy egymást megelőzzék, amiben a szerbek voltak a szerencsésebbek. A szerbek elfoglalták Alessziót, míg a montenegróiak a Drin másik partján voltak kénytelenek maradni. A Drin hidjának egyik végén szerbek, másik végén montenegróiak állnak őrt és vigyáznak egymásra. A szerbeknek Durazzo ellen való további előnyomulásáról, ha ezt egyáltalában tervezik, a jövő het közepe előtt nem lehet szó, mert a szerb katonák teljesen ki vannak merülve. A montenegróiak újra Szkutari ellen akarnak vonulni, de a szerbek kijelentették nekik, hogy eddig még nem kaptak parancsot arra, hogy a montenegróikat ebben támogassák.

Belgrád: Nagy izgatottsággal tárgyalják a fővárosban azt a hírt, hogy Durazzót elfoglalták, miután egy szerb zászlóalj már bevonult. A szerb hadügyminiszterum meg nem kapott jelentést arról, hogy a szerb csapatok elérték Durazzót.

A román követelés.

London, november 22. A Timesnek jelenti Bukarestből: A román kormány a becsi kabinet elé a következő követeléseket terjesztette: A dob-rudzsai határ megazítása, albán állam alakítása esetében a Monasztir és Ogriola között élő kucioiárok vallási és nyelvi függetlenségének biztosítása és Duna adriai vasút építése, a melynek kőit-segeit Románia fedezné.

VÁROS ÉS MEGYE.

Zsigmondháza becsatolása Aradhoz. A város közgyűlése meg akkor elhatározta, hogy Zsigmondháza községet szerves kötelekkel csatolja Aradhoz, amikor a veszthelyi földet megvásárolta. A Pokorny pusztai közigazgatásilag Zsigmondháza községhez tartozik és eme viszony felbontásaert tizezer koronával akarta kárpótolni a falut Arad város. A vármegye azonban huszezer koronát kért, de ezt a város nem adta meg, hanem kiküldött Lőcs Rezső tanácsnok elnökletével egy bizottságot azzal a feladattal, hogy szerezze be a község életet megvilágító adatokat és ezek alapján most már az egész község becsatolását kezditse elő. A bizottság, melynek tagjai Vannay Gyula tanácsnok, Reicher Karoly főügyész, Kilyny János főszámvevő, a vármegye részéről Baross Ferenc dr. főszolgabíró és a községi előljáróság, november 27 en délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében tart ülést. A beszerzett adatok közül megemítésre érdemes, hogy Zsigmondháza 1186 lelek lakik 180 házban, a község kúisósége 2259 hold, ide számítva a Buzsáki pusztát is, 95 tanköteles, 370 adózó, 358 ingatlan tulajdonos van. Az utak gondozatlanok, ősi állapotban vannak. Bor és hústogyasztási adóban 2064 korona, községi adóban 9432 korona a bevétel, ami 59 százaléka pótdónak felel meg. A község vagyona 73107 korona, egy évi kiadása 11188 korona.

Az állatvásártér helye. A város törvényhatósági bizottsága a múlt évben úgy határozott, hogy az állatvásártér az Óvártérrel a vágóhid közelébe helyezze át és a földművelésügyi minisztertől azt kérte, engedje meg, hogy ezt a határozatot csak 1913. november 1-én hajtsa végre, mert ami sürgössé tenné az áthelyezést, az Óvártér rendezése, még ez évben sem kerül sorra. A miniszter mindez ideig nem válaszolt, hanem hallgatólagosan tűrte a helyzetet, mert belátta, hogy az állategészségügy sérelme nélkül megmaradhat ideiglenesen a vásártér a mai helyén. Ma azonban leiratot küldött a városhoz, amelyben tudomására adja, hogy *Kanta Jenő* állami főállatorvos értesítése szerint a vásártér még ma sincs elhelyezve és ezért megkérdi mi ennek az oka? A miniszter leiratából azt a benyomást lehet meríteni, hogy ő maga sem tartja sürgősnek a dolgot. A tanács legközelebbi ülésén foglalkozik majd a kérdéssel.

Bizottsági ülések a városnál. A jövő héten, november 26-án a város szabályozási bizottság ülésén a liceum előtti tér végleges rendezésével foglalkozik, november 28-án a Béla-tér szabályozási tervére kiírandó pályázat feltételeit állapítják meg, november 29-én pedig a Dobó utcának megnyitásához szükséges területek megszerzésének módjait jelölik ki.

MULATSÁGOK.

(=) **A Polgári Jótékony Nőegylet baba- és játéktombolája.** Közeledik a hideg, fehér lepelbe burkolt december, a kétségbeesésnek, nyomornak és a karácsonyi örömöknek és boldogságnak hónapja. Az aradi Polgári Jótékony Nőegylet vezetősége megtalálja az utját annak, hogyan lehet a nyomort és kétségbeesést olyképen enyhíteni, hogy a szegénynek, adakozónak egyaránt öröme legyen belőle. Egy fényesen bevált pompás ötlet teremtette meg azt, hogyan lehet a kettőt egyesíteni, hol mulathatunk, szórakozhatunk olyképen, hogy ezzel a szegényeken enyhítsünk, könnyeket töröljünk le. A Polgári Jótékony Nőegyletnek híres tea- és tombola délutánjai azok, ahol vigáság közepette, apró csecsebecsékkel, bájos, a gyermekszobából bekerült dolgokkal: babákkal, játékokkal áldozhatunk a humanizmus oltárán. Az idén december nyolcadikán lesz az első ilyen tea-zsúr s a rendezőség már is nagy előkészületeket tesz, hogy minél fényesebben, pompásabban sikerüljön. Színes, mesébe illő panarámát fog nyújtani az idei kettős tombola, amennyiben nemcsak babák, de mindenféle gyermekjátékok is sorsolásra kerülnek. Szívet melengető tudat, hogy a gyermek apró játékból miként lesz — puha kenyér és meleg ruha. S hogy ezt a célt minél eredményesebben el is ériék, újból csak Arad város nemesszívű közönségéhez, a jótékony lelkekhez, az adakozó urakhoz és finomgondolkodásu, melegen érző hölgyekhez fordul a nőegylet vezetősége. Keressék elő a talán már félre tett gyermekjátékokat és babákat s juttassák azokat a nagyszerű cél szolgálatára, a szegények felruházására, segélyezésére. A közönség tegye lehetővé azt, hogy ez a tombola minél dusabb, minél vonzóbb és gazdagabb legyen s épen ezért írkéri a Polgári Jótékony Nőegylet vezetősége mindazokat, akik átérzik e humanizmus nagyszerűségét, küldjék a már sarokba tett, esetleg megunt játékokat és babákat Lőcs Rezsóné egyesületi védasszony Salacz-utca 1. számú lakására, ahonnan azután, december 7-ig bezárólag, a tea-délután tomboláján sorsolás alá kerülhessenek.

Szerelmes levelek.

— A leleplezett inkognitó. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Egyik fővárosi lap terjedelmes apróhirdetés rovatában két hét előtt a következő kis hirdetés jelent meg:

Igazán csinos,

fiatal urinő állandó barátságát

szeretném. Leveleket „Árpád“

Arad poste restante.

Mint azt már az apróhirdetés rejtjelmeinek ismerői sejtik, erre a csábító hirdetésre vagy hat tucat színes és fehér, illatos, finom írásu és elmázolt levél érkezett.

Az aradi Árpádot nem is hatotta meg a levelek tömege és a kellő helyesírás hiábakkal felajánlott állandó barátság, hanem azon kissé meglepődött, hogy a hat tucat levélből talán negyvennyolcat aradi „igazán csinos fiatal urinők“ írtak. Különösen megtetszett az egyik levél, amelynek ismeretlen aradi küldője finoman és vonzóan beszélt arról, hogy ő a plátói szerelemnek, a levelek vallomásain át szövődő barátságának a híve és ezt a barátságot egyenesen „lelki szükségletnek“ vallja.

Lelki szükséglet öngyámsága másnap választ kapott az aradi főpostára és ezzel megkezdődött a lelki barátkozás. Árpád ur, a szorgalmas apróhirdető, aki a polgári életben sokkal kevésbé ösmagyar névre hallgat, mindjárt a harmadik levélben öngyámsága kiléte, legalább is a bájos keresztnéve iránt érdeklődött, de az urinő rendületlenül megmaradt jellegje inkognitójában.

Mindössze annyi engedelményt tett, hogy Árpád urat kedves barátjának szólította levélben, amelyet így írt alá: „barátnője, Lelki szükséglet.“

Ettől kezdve két héten keresztül egyre melegebb és intímusabb hangu leveleket cserélt Árpád és Lelki szükséglet.

A levelek most már kedves barátság és Kedves barátnőm megszólítással kezdődtek és forró hangon közeledtek a komoly szerelmi vallomáshoz. A vallomásoktól, úgy látszik, az ismeretlen urinő sem idegenkedett annyira, mint a levelezés kezdetén. Erre vall, hogy utolsó levelében azt proponálta kedves Árpád barátjának, hogy vessenek véget az álarcos játéknak, a poste restante levelezésnek. Annyira ismerik most már egymás lelkét a levelekből, hogy bátran megismerkedhetnek.

— Legjobb lesz — írta az urinő — ha megvallja nekem a nevét, kedves barátság és akkor én is megírom az enyémet.

Árpád ur dobogó szívvel olvasta ezt a levelet és miközben nyakszirtig érő magas homlokát simogatta, boldogan konstata, hogy teljesen meghódította a drága nő, aki ime kész letérni — ő nem az erény — csupán a lelki szükséglet utjáról...

A válaszban azután leplezte inkognitóját a szenvedélyes apróhirdető. Megírta nevét, az igazit, amelyben az Árpád szó nem fordul elő és amelyről mindenki jól ismeri az aradi korszó egyik ifju lovagját. A levél elment és az ifju, mondhatnók, ösifju türelmetlenül várta a másnap reggeli választ. A jól ismert divatos levél helyett azonban egy vaskos boríték érkezett.

Egy nagy aradi cég borítékja és benne Árpád ur összes levelei, amelyeket az urinő egy sor írás nélkül visszaküldött. — A bemutatkozás után nem kért többet a barátságból.

Árpád, azaz ál-Árpád ur azóta gyanakodó szemmel néz minden mosolygó nő arcra a korszón: Hátha épen ő rajta mulat Lelki szükséglet öngyámsága.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Felmentés és marasztalás egyazon cikkért.** *Budapestről* jelentik: Az esküdtszék tegnap fölmentette a Népszavát, melyet a június negyedikén történt parlamenti események kritikája miatt fogták pörbe. Most a fölmentés körül — előzményei miatt — jogi kontroverzia fejlődött. A Népszava cikket még a nyáron átvette a Magyar Estilap, s ezért az átvevéért az esküdtszék nem régebben *nyolc napi államfogházra ítélte Timár Szaniszló hírlapírót.* Timár sérelmét most már nem lehet reparálni, mert az előbb hozott ítélet jogerős. A bűnügyi védők most az ilyen anomáliák elkerülése okából arra kérik fel a törvényszék elnökét, hogy jövőre előbb az alappórt tárgyaltsák és csak azután vonják felelősségre az átvevő szerzőt, mert így megtörténik az a mostani furcsaság, hogy a cikk szerzőjét felmentik, azt pedig, aki csak átollózta a cikket elítélik.

§ **Rágalmazással vádolt szegedi ügyvéd.** *Szegedről* jelentik: A szegedi kir. ügyészség vádat emelt *Eisner dr.* szegedi ügyvéd ellen hivatalból üldözendő rágalmazás és hivatalból üldözendő nyilvános rágalmazás vétsége miatt. Az ügyvéd *Gyuricza Sándor dr.* kir. törvényszéki orvosról, aki *Jutkovics Géza* ismert bankesaló elmeállapotának megvizsgálásával volt megbízva, többek előtt azt állította, hogy *Jutkovics Géza* rosszakarója, nem ért a dologhoz és orvosi működésében hazudik. Azt is állította az ügyvéd a vizsgálóbíróhoz bonyújtott egyik beadványában, hogy *Gyuricza* orvosi esküjét megszegve *Jutkovics*hoz kiméletlen és kegyetlen volt és hogy kötelességét sértve, gondatlanul a terhelt állapotát és különösen a szem erő csökkenési processzusát kedvezőtlenül és súlyosan befolyásolta és végül, hogy elfogultságáról is bizonyosságot adott, ami őt a súlyos és felelősségteljes tiszt betöltésére alkalmatlanná teszi. A vádirat szerint a megvádolt ügyvéd beismeri, hogy a vizsgálóbíró hivatali helyiségében *Jutkovics Géza*nak azt mondta, hogy elmeállapotának megvizsgálásával megbízott *Gyuricza* orvos hazudott és hozzá, *Jutkovics*hoz nincs jöndulattal. Az ügyvéd vallomása szerint e kijelentéseket azért tette, mert védenca sirva panaszkodott, hogy *Gyuricza* azt mondta neki, hogy föltétlenül rövidesen megvakul. Az ügyvéd úgy tünteti fel a dolgot, hogy kijelentéseivel a beteget meg akarta vigasztalni. Az érdekes pör főtárgyalását nagy érdeklődéssel várják Szegeden.

§ **Az Ormai-testvérek.** *Budapestről* jelentik: A budapesti királyi tábla ma *Balonyi Imre* elnöklésével az Ormai testvérek ismeretes bünpörével foglalkozott. A körmönfont családok ugyanis értéktelen másolásokat adtak föl részben nem élő, részben ismert uriemberek nevére *Zágrábba, Triesztbe, Fiumébe.* A küldemények, melyek rendszeren közel tízezer korona utánvételt voltak megterhelve, Ormai Ármint fiumei vasuti tiszt kezén mentek keresztül, ki a róluk szóló kísérő leveleket kicserélte s a küldeményeket *József bátyja* utánvétel nélkül átvette. Ormai Ármint erre visszacsempesztte a kísérő levelet s ráírta, hogy az utánvételt kifizették. Két bátyja, *József* és *Mór* pedig bezsebelték a tízezer koronákat. A dolog ozelőtt hat esztendővel történt. A megszökött testvérek közül az egyiket Amerikából, a másikat *Ankónából* hozták vissza s azóta már ki is töltötték a rájuk kiszabott börtönbüntetést. Ormai Ármint, aki folyton ártatlanságát hangoztatta, a fiumei törvényszék okirathamisítás büntette miatt három évi börtönre ítélte, melyet az elszenvedett vizsgálati logság által teljesen ki töltöttek vett. A királyi táblán ma *Eördög András* bíró ismertette a pör anyagát. Ítélethez talra csak holnap kerül a sor.

HIREK.

Az aradi Hadik-huszárok behívói.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

A tájékozatlan közönség csakugyan nem tudja mit gondoljon arról: mi történik és mi készül a Balkánon? A világ minden részéből záporosó módjára hulló táviratok máról holnapra megcáfolják egymást. Ma készülődünk arra, hogy Albánia partjain megvédelmezzük az adriai kikötőket még Oroszországgal szemben is, de holnap azt olvashatjuk, hogy a ravasz Pasics, Szerbia miniszterelnöke világért se akar velünk kikezdeni és Oroszország is a legbarátságosabb érzelmekkel viseltetik Ausztria-Magyarország iránt. Tegnap még biztos garancia volt Ferenc József békeszeretete, de ma már a felséges ur se reméli, hogy elérhető lesz-e az öldöklés. Így feleselnek egymással a sürgönyök, a haditudósítók és a raffinált diplomaták.

A közönség nem tudja: kinek higgyen, mit higgyen. És e nagy bizonytalanság, a sok hazugság közepette egyetlen szomorú valóság van: egymásután robognak el a bizonytalan messziségbe azok a vonatok, amelyeket katonákkal tömtek meg. A harctérre viszik őket. De melyik harctérre? Oroszország ellen, vagy a messzi Albánia partjaihoz? Erre nem tudnak választ adni se az újságok, se a magyar hatóságok. Azok, akik felelni tudnának rá, nem szólhatnak. Tiltja ezt az okosság és a bölcs előrelátás.

Talán már holnap megszorodik a száma azoknak, akiket Aradról elszállítottak a veszélyes területekre. A mai napon ugyanis az aradi 3. cs. és kir. Hadik-huszárezred pótkeretének parancsnoksága 450 sürgős behívót küldött szét Aradon és a környéken lakó tartalékosainak. A tartalékosok egy része már ma bevonult, a többiek pedig holnap jelentkeznek, hogy elvigyék őket a határra. Hogy hová, azt maguk se tudják.

Különben ma Budapesten komoly forrásból terjesztették azt a hírt, hogy holnap három hadtestet mozgósítanak.

Bécs: A Neue Freie Presse estilapja vezető helyen azt jelenti, hogy az orosz katonai összpontosításokról szóló hírek alaposnak tekinthetők és minden jel arra vall, hogy az északi határ mentén erős csapatokat vont össze Oroszország. — A monarchia hadvezetősége ezzel szemben ma éjjel elrendelte a *lebergi, przemysli és krakkói hadtestek hadilétszámra emelését.*

Berlin. A berlini és newyorki tőzsdén az a hír volt elterjedve, hogy a monarchia három északi, galíciai hadtestét az 1., 10. és 11. számú mozgószolgálatokká alakították. A tőzsde ezekre a mozgósítási hírekre reagált is, amennyiben a kurzusok estek.

— **A király elutazása.** *Budapestről* jelentik: Vége a budai királynapi napoknak: 5 felsége a király ma délután fél két órakor elutazott Budapestről. Pár perccel egy óra után egész sereg udvari fogat robogott a nyugati pályaudvarra: a király kísérete, amely megelőzte az uralkodót. Az udvari váróteremben díszmagyaros urak állodogáltak: *Marx János* máv. elnök-igazgató, *Bárczy István* polgármester és *Boda Dezső* főkapitány. Tíz perccel a vonat indulása előtt érkezett meg a király kocsija. Ő feléje egy ideig elbeszélgetett a váróteremben tartózkodó urakkal a egy óra har-

mincöt perccor megjelent a perronon és beszélt a kocsiba. Az ablaknál állva maradt és a perronon sorakozott uraknak intett, hogy tegyék föl kalapjukat. A király ezután idegesen nézett a kijárat felé, ahol csakhamar megjelent *Berchtold* gróf külügyminiszter. *Berchtold* gróf föl szállt a király kocsijába, amely ekkor kirobogott a pályaudvarról.

— **Elutaznak az államférfiak Budapestről.** *Budapestről* jelentik: *Stürggh* Károly gróf osztrák miniszterelnök, *Bilinski* lovag közös pénzügyminiszter és *Avarna* herceg Olaszország bécsi nagykövete ma délután visszautaztak Bécsbe, *Auffenberg* lovag hadügyminiszter holnap délelőtt utazik vissza.

— **Kérvény a király kocsijában.** *Budapestről* jelentik: *Fehér* Teréz magánzónő ma délután az Albrecht-uton a király távozásakor Őfelsége kocsijába kérvényt dobott. Az utfélen cirkáló detektívek előállították a főkapitányságon, ahonnan igazolása után elbocsátották. Édes atyjának egy régi pörös ügyében kér Őfelségtől támogatást.

— **Németország katonaszállításra készül?** *Berlinből* jelentik: A *National Zeitung* jelenti: Pénzügyi körökben hosszú idő óta panaszkodnak a vagonhiány miatt, amely megbénítja a német gyár-ipart. Most hivatalos helyről azt a magyarázatát adják a vagonhiánynak, hogy a *keleti határon sok ezer teher vaggont tartottak fel, amelyek katonai célokra szükségesek.* Ez az oka a vagonhiánynak, amely miatt a németországi ipar annyi hátrányt szenved. Itteni pénzügyi körökben tudják, hogy *Oroszország hétfő óta nagymértékű csapat szállításokat végez a déli és nyugati határ felé.*

— **Sztrájk az üzletvezetőségi palota építésénél.** *Steiner* József aradi műépítész hatvan hét kömüves munkása, akiket az aradi üzletvezetőség Béla téri palotáján foglalkoztat, tegnap óta munkaszünetet tart és ma este formálisan sztrájkba lépett. A munkások, tekintettel az előrehaladott hiedelmű időjárásra, este is dolgoztak villanyfény mellett, de ezért, noha hat órán túl soha sem terjedt a munkaidő, külön díjazásban részesültek. A vállalkozó ezenkívül is teljesítette minden kívánását munkásainak, sőt annyira ment, hogy mikor legutóbb egy anyagot felhúzó gép elromlott és emiatt többen szünetelni voltak kénytelenek, külön órának számította és az ezért járó munkabért is folyósította. Mindez azonban nem használt, néhány izgató szavára hallgatva a tél küszöbén valamilyen beszüntették a munkát, mert állítólag *Steiner* nem teljesítette munkabér emelésre vonatkozó és szerinte rendkívül túlzott követeléseiket. A műépítész kijelentette, hogy mindazok, akik munkájuk révén az emelést megérdemlik, azoknak a nagyobb bért fizeti, de fenntartja magának azt a jogot, hogy ő határozza meg, kiket díjazzon magasabb tarifá szerint. A munkások jórésze ezt a megállapodást el is fogadta volna és a munkát folytatná is, azonban a terror előtt visszavonulni kénytelenek. Ma este hét órakor kellett volna feleletet adniok, azonban már meg sem jelentek a vállalkozónál. *Steiner* holnap valamennyi munkásának kiadja munkakönyvét, azokat elbocsátja, azonban a munka nem fog szünetelni, mert gondoskodott kömüvesekről.

— **Letartóztatott javadalmi hivatali vezető.** *Kecskemétről* jelentik, hogy a városi javadalmi hivatalnál nagy szabálytalanság nyomára jöttek. Két nap és két éjjel tartott vizsgálat alapján *Baktai* Mihály ügyvezetőt a városi tanács hivatalától felfüggesztette a vagyonára bírói zárlat elrendelését kérte. Egyben sikasztás és több rendbeli okirathamisítás miatt megtiltotta a feljelentést ellene. *Baktai*, aki idős ember, ezelőtt ügyvéd volt, s tekintélyes családból származott. — A vizsgálatot hat évre visszamenőleg folytatják. A kárt hozzávetőleg sem lehet megállapítani.

— **Merénylet egy ügyvéd ellen.** *Szabadkáról* jelentik: *Bárdos* Lipót dr. ügyvéd, akinek azelőtt Zentán volt ügyvédi irodája, Temerinbe költözött és ott nyitott irodát. A napokban egyik fele képviselőjében végrehajtást vezetett *Zsunyi* György temerini lakos ellen, aki már akkor könyörgött az ügyvédnek, hogy ne tegye őt tönkre. *Bárdost* nem indították meg az alperes könyörgései és foganatosították a végrehajtást. Tegnap reggel épen irodájában ült az ügyvéd, amikor beállított hozzá *Zsunyi* György. Az ügyvéd rosszat sejtve segítséget akart hívni, ámde még helyéről elmozdulhatott volna, *Zsunyi* revolverből rálőtt. A golyó keresztülforrt az ügyvéd vállát. A lövés zajára berohantak a házbelieliek az irodába, mire a merénylő elmenekült. A rendőrség még mielőtt a délelőtti folyamán elfogta és letartóztatta *Zsunyi* Györgyöt. Az ügyvédet, akinek sérülése súlyos, de nem életveszélyes, lakásán ápolják.

— **Összetoborzott küldöttségek Cuvaj előtt.** *Laibachból* jelentik: A Szlovenci leleplezi, hogy miképpen toborozták azokat a küldöttségeket, amelyek eddig Cuvaj előtt tisztelegtek. A főispánok kiadták a rendeletet a kerületi előljáróknak, hogy küldöttségileg kell menni Zágrábba. E célra összefogdoszták a vendéglősöket, pálinkamérőket, dohányárúsokat, szóval azokat, akik a hatósággal a pénzügyi ügyekkel összeköttetésben állanak. Nem mondták meg az utazás célját, csak utazzanak el, utiköltségüket megtérítik, a szegények még harminc korona napidíjat is kapnak. Külön vonaton utazott ez a küldöttség Zágrábba, ahol az állomáson a csendőrség és a rendőrség tartotta fenn a rendet. Az utcán, amerre a küldöttség a tartomány gyűlés épülete előtt ment, rendőrség és csendőrség állott sorfalat. A közönség előtt kordont alkottak, s arra különösen ügyeltek, hogy diákok ne csináljanak tüntetéseket. Még így sem akadályozhatták meg, hogy bevonulás közben a közönség ne gúnyolja az összetereit küldöttséget. Itt ott tütytel fogadták az érkezőket s a rendőrség sok letartóztatást végzett. Este tízedél órakor érkezett meg egy másik külön vonat tizenkét kocsival. A Márkus-téren néhány ezer ember csődült össze, akik szidták a küldöttséget. Ebből, így tudták meg a küldöttség tagjai, hogy őket nem mezőgazdasági kiállításra hozták fel. Amikor lázongani kezdtek, azzal fenyegették őket az előljárók, hogy felemelik adóját. Akadtak a küldöttség tagjai között, akik megszökdöstek, ezeket azonban visszaterelték. Mikor a küldöttség bevonult a tartománygyűlés épületébe, a kapukat bezárták, amelyek előtt a rendőrség foglalt állást.

— **Székely Mihály lezuhant.** *Budapestről* jelentik: Ma reggel veszélyes lezuhanás történt a rákosi repülőtéren és hajszálon mult, hogy az összetörött gép pilótája oda nem vezett. Reggel 8 órakor kivontatták *Székely* Mihály monoplánját, amelybe a pilóta beleült. Másfél kört irt le. Alig jutott el a második kör feléhez, a gépet lefelé irányította. A leszállás azonban nagyon heves volt, úgy, hogy lezuhant a földre és erősen meg rongálódott a futó szerkezete. Olyan erővel vágódott a monoplán a földhöz, hogy *visszapattant mintegy 4-5 méter magasságba a levegőbe.* Ebben a pillanatban a szárnyak meglazultak, a gép pilótájával együtt lezuhant, a futószerkezet, a törzs, összetörték. *Székely* négykézláb mászott ki a roncsok alól s csodálatosképen semmi baja sem esett.

— **A szocialisták a háború ellen.** *Párisból* jelentik: Az egyesült szocialisták pártjának rendkívüli kongresszusa a háború ellen szóló határozati javaslatot fogadott el, amelyet a vasárnap Bazelben tartandó nemzetközi kongresszuson fog előterjeszteni. A határozati javaslat kijelenti, hogy a népek, ha a háborús veszedelem közvetlenül fenyegetne, *forradalmi eszközökhöz folyamodjanak és proklamálják az általános sztrájkot, hogy elejét vegyék a fegyveres konfliktusnak.*

— **Elhalasztott előadás.** *Mészáros* Gyula dr., a török sebesültek javára e hó 24-re hirdetett előadását közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztotta.

— **Csendörök összpontosítása a Délvidéken.** *Temesvárról* jelentik: Kétségtelenül a háborus katonai intézkedésekkel függ össze az is, hogy a délvidék csendőrségét Nagybecskerekre koncentrálták. A temesvár-józsefvárosi állomásról tegnap közel háromszáz teljesen felszerelt csendőr utazott le Nagybecskerekre. A szegedi, aradi, temesvári kerületekből és őrökből koncentrálták a csendőrséget az ország déli határán, ahol őrjáratokat fognak teljesíteni. Az összpontosított csendőrség Nagybecskereken várja meg a további intézkedéseket. Parancsban utasították a csendőröket, hogy lássák el magukat a szükséges fegyvernemével és élelmiszere szükséges pénzzel.

— **Orosz-kínai konfliktus.** *Pétervárról* jelentik: A külügyi hivatal tegnap adta át válaszát a kínai követnek az orosz-mongol szerződés miatt a kínai kormány által előterjesztett tiltakozás dolgában. Az orosz kormány ebben a válaszában azt mondja, hogy ezzel a szerződéssel Mongolország teljes függetlensége nyilvánvaló lesz. Oroszország nem hajlandó elismerni Kína szuverenitását Mongolországon és a mongolországi dolgokról nem fog többé Kínával tárgyalni.

— **A tejjamisító szabadkai milliomas.** *Sebadkáról* jelentik: Országos feltűnést keltett annak idején, hogy Halbrohr Adolf milliomas nagybirtokos, Szabadka város egyik virilistáját Krizse József dr. rendőrkapitány tejjamisítás miatt husz napi elzárásra és 900 korona penzbüntetésre ítélte. A városi tanács az ítéletet feloldotta és újabb bizonyítást rendelt el. Krizse dr. kapitány csütörtök re tüzte ki az újabb tárgyalást, amelyen második rendű vádlottként Sár Mór, Halbrohr volt gazdasztjét is beidézték. Sár ellen az a vád, hogy Halbrohr felhatalmazása és tudta nélkül ő kevert vizet a tejbe. A tárgyaláson ismertették a beérkezett tanuvallomásokot. A tanuk közül Illés Gyula gépész azt vallotta, hogy a lefőzőzés és a tejnek vízzel való keverése legtöbnyire Halbrohr jelenlétében történt. Ezzel szemben több gazdasági alkalmazott arról tanuskodott, hogy Halbrohr a tejjamisításnál nem volt jelen. Sár Mór azt vallja, hogy Halbrohr visszatartotta az okmányait, melyeket csak az esetben volt kiadni hajlandó, ha Sár nyilatkozatot ad és abban magára vállalja a hamisítást. Sár ezt a nyilatkozatot meg is írta amikor a tárgyaláson dr. Winkler Elemér védő erre hivatkozott, a rendőrkapitány e nyilatkozatnak az iratokhoz való csatolását kérte. Az ispán azt is elmondotta, hogy a múlt tárgyalás után Halbrohr egy Heves nevű alkalmazottját küldte hozzá azzal az üzenettel, hogy nagyobb pénzösszeget juttat neki, ha mindent magára vállal. Szerinte a hamisítás Halbrohr utasítására történt. A vádhatóság képviselője kérte, hogy vádemelés céljából adják ki az iratokat. A rendőrkapitány a kérelemnek helyt adott azzal, hogy az ítéletet a vád és védelem képviselőinek indítványa után fogja meghozni.

— **Szavazógép az osztrák képviselőházban.** *Bécsből* jelentik: A képviselőház gazdasági bizottsága az elnökség átirata következtében megrendelte az új szavazógépet, amely arra lesz hivatva, hogy a mostani nehézkes és hosszadalmas szavazást kiküszöbölje. — A képviselőház levéltári igazgatójának találmánya ez a gépezet, amely villanyerőre van berendezve s a szavazást 3-4 perc alatt elvégzi. A számadatok feltétlenül megbízhatók, tévedések nem fordulhatnak elő, a kísérletek eddig a legjobb eredménnyel jártak.

— **Szterényi előadása.** *Prágából* táviratozzák, hogy Szterényi József titkos tanácsos ma délután a prágai kereskedelmi és ipar egyesületben azok meghívására előadást tartott ezzel a címmel: gazdasági vonatkozások Ausztria és Magyarország között.

— **Eltörte a lábát.** Jablóczi Mihály nap számos ma reggel a kulturpalota építkezésénél súlyos kőlapokat vitt társaival egyik helyről a másikra. A kövek szortírozásánál valaki egy tömböt mozgásba hozott és a háttal állott Jablóczi est nem vett észre. A több métermagús kő a bal lábára esett, azt bokájában ketté törte. Súlyos sérüléssel szállították a kórházba. A rendőrség megindította az eljárást.

— **Kettős öngyilkosság a vonaton.** *Budapestről* jelentik: Kettős öngyilkosság történt ma a szabadkai vonaton. A szabadkai rendőrség táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy ma hajnalban egy második osztályú kocsni féltre szállt két nő öngyilkos lett. Ugy látszik, hogy az öngyilkosok anyja és leánya. A nők előző nap esti 10 órakor indultak el a keleti pályaudvarról. Levélet találtak mellettük, amelyben azt írják, hogy ők Bécsben élő magyarok és Kiskunhalasra szándékoztak menni. Az idősebbik nő 50 év körüli, a fiatalabbik 20 év körüli. Anyira elővigyázatosság volt, hogy kalapjukból és kabátjukból kivágták a cég címét, zsebkendőjükből pedig a monogramot. Az öregebbik nő meghalt, mire rátaláltak, a fiatalabbik még élt. Mindkettőjüket kiszállították a szabadkai kórházba, ahol a fiatalabbik nőt megoperálták.

— **Törmelék tea, teasütemények, finom minőségű tea rumok** *Kotányi paprika lerakáiban József főherceg ut 3.*

— **Bóra az Adrián.** Éjjel óta erősen sűrítő bóra van az Adrián. A tengeren és a szárazföldön — mint Fiuméből jelentik — sok kárt okozott a vihar. A közlekedésben horgonyzó Ludovica nevű osztrák gőzöst a vehemens bóra elkapta, köteleit elszakította és a tengerre sodorta. A komoly veszedelemből a Vontató hatósági gőzös mentette ki. Ma reggel hét órakor a vihar a Zichy molón két üres vasúti kocsit sodort bele a tengerbe.

— **Modern ékszerek, műtővös tárgyak** náss, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányu órák szolid arban beszerezhetők Igaz Sándor elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrássy-ter, Minorita-palota. Telefon 321.

— **Román munkások Csanádmegyében.** Makón az utóbbi időben igen magasra emelkedtak a munkabérek, mindamellett azonban a csanádmegyei gazdák általában arról panaszkodnak, hogy nem kapnak munkást. Legutóbb Navay László nagybirtokosnak támadt az a jó gondolata, hogy Biharvármegye Garahonc községéből hozatott román napszámosokat, hogy a földeski uradalmában a répaszedést elvégeztesse. A garahonci románok örömet kaptak is az alkalmon, amikor a kisbírójuk kidobolta, hogy Földeskon 3 korona napszámot kapnak. Jelentkeztek is vagy százharmancan s elutaztak az uradalomba, ma délután azonban mindahányan voltak, Makóra mentek. Othagyva a munkát még pedig azért, mert Navay László nem a megállapított 3 korona napszámért fizette ki, hanem kvadrátonként akarta megfizetni a munkájukat. A románok két rendőr vezetésével bevonultak a makói központi járási főszolgabírószágra, ahol panaszt tettek Navay László ellen az egyezség megszegése miatt. A főszolgabírószágon megjelent Navay László is, aki előadta, hogy ő azzal bízza meg a megbízottját, hogy részére kvadrátónként való fizetésig ellen küldjön répamunkásokat és így más föltételeket ő magára kötelezőnek el nem ismerhet. A románok egyelőre Makón vannak, mert nincs pénzük ahhoz, hogy hazautazzanak.

— **Papirfeldolgozó vállalat** Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagyban kárp., csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségességénél ajánlatainkat kérni.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(A zenekarban.) Az aradi színházban javában próbálják már Évét, Lehar új slágeroperettjét.

Ma zenekari próba volt. Minden a legszebb rendben ment, Tilger szokott nyuzalmával dirigált a partitürakönyvből. Egy helyen azonban váratlanul leköpögtatott.

— A harmadik trombitás miért nem vágott be? — kérdezte.

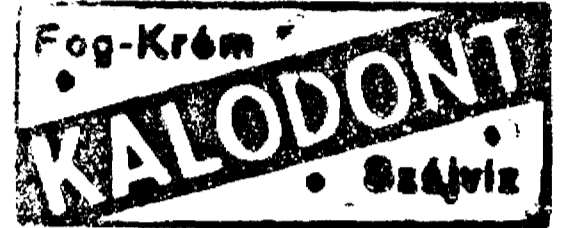
— Mert csak ketten vagyunk! — válaszolt egy borizó hang a zenekarból.

(A gazdag szerzők.) Két bohém ül a kávéházban. Egy közösen „irandó” szindarabról volt szó, amelyből papíron még egy sor sem volt meg. Azaz, hogy igen: rettenetes számtömeg:

— Százötven előadásra kérlek — mondotta az egyik — biztosan számíthatunk. Ennek a százötven előadásnak a jövedelme, ha átlag csak 5000 koronát veszünk is, 750.000 korona. Ebből mi tizenkét percentet kapunk, szóval nyolcvanezer koronát. De ez még nem minden. Ha szabadjegyeinket megváltatjuk, az is ötezer koronát tesz ki. Aztán kiadjuk könyvalakban. Legalább 80.000 példány a három korona... Annyi, miutha a zsebünkbe lenne!

A másik csillogó szemekkel hallgatta, majd lelkesedve kiáltott fel:

— Ugy van! Mintha a zsebünkbe lenne! De... de... addig is adj kölcsön egy koronát...

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Varjassy Lajos dr. előadása amerikai utjáról.** Az Aradi Kereskedők Köre felkérésére Varjassy Lajos dr., az aradi kereskedelmi és iparkamara titkára november hó 28-án, csütörtökön este a Kö. helyiségében előadást tartott amerikai utjáról, amelyet a kereskedelmi és iparkamara bostoni nemzetközi kongresszusa alkalmával tett. Az ut hivatalos részéről, amint megírjuk, Varjassy az aradi kamara teljes ülésén beszámolt. A kongresszuson kívül eső tapasztalatok, impressziókat, érdekességeket fogja Varjassy az Aradi Kereskedők Körében tartandó előadáson egybefoglalni, amely kétségen kívül nemcsak a Kö. tagjainak, hanem az aradi kereskedők és iparosok széles körű érdeklődését fogja kiváltani.

— **A vidéki pénzügyek támogatása.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara érdekes átirattal fordult Dalmoki-Nagy Lajos alispánhoz, akit Aradmegye pénzügyeinek támogatására kérnek. A kamara átiratában hivatkozik arra, hogy a vidéki pénzügyek már tízenöt év óta viaskodnak a hitelszerzés és hitelnyújtás háborúságában. Miután ma sincs arra remény, hogy a pénzügyek hamarosan megjavulnak, a kamara a kereskedelem és ipar érdekében arra kéri az alispánt, hogy a törvényhatósága alá tartozó községeket és magát Aradmegyét is készpénztőkésnek a megyei pénzügyekben meghagyására hívja fel. A kereskedelmi és iparvállalatok érdeke, hogy a megyei pénzügyek meg ne kerüljen és ennek érdekében kéri a kamara, hogy a megye területén levő pénzügyhatóságtól a községek és hatóságok betétét ne oadják el, sőt a hatóságok lehetőleg, még adózatok árán is támogassák újabb betétekkel az aradmegyei pénzügyeket.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

A kedvezőbb időjárás és a békésebb politikai hangulat egy darabig a gabonauzlet irányzatát nyugodtabb mederbe terelte, később kedvezőlenebb hírekre az árat szilárdabbak.

Elkelt a mai piacon:

1200 mm. buza	20:00—20:60
2000 mm. tengeri	11:00—12:00
Rozs	19:00
Árpa	19:40
Zab	18:60

Az árat száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tőzsrati tudósítás.

Budapest, november 23.

Készaru.

Amerika 1/2 olcsóbb. Kínát, vételkedv korlátozt 12 ezer mm. olcsóbb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. áprilisi	12.00—12.01	12.00—12.01
Rozs 1913. áprilisi	10.51—10.52	10.51—10.52
Tengeri 1913. májusi	7.87—7.88	7.87—7.88
Zab 1913. áprilisi	10.96—10.97	10.97—10.98

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 22.)

Magyar hitel	791.—
Osztrák hitel	606.—
4% koronajáradék	84 35
Osztr.-magy.-államvasuti	668 50
Jelzálogbank	421.—
Leszámitolóbank	509.—
Hazai Bank	286.—
Magyar Bank	539.—
Keresk. Bank	3715.—
Rimamurányi	702.—
Salgótarjáni	720.—
Közuti Vasut	670.—
Városi Villamos	374.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 22.)

Osztrák hitel	603.—
Magyar hitel	785.—
Osztrák-magyar államv.	673.—
Déli vasut	102 50

A Temesvári Lloyd-társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 22. Buza 75 kilogrammos 20.40—20.50, 76 kilogrammos 20.60—20.70, 77 kilogrammos 20.70—20.80, 78 kilogrammos 20.80—20.90. Rozs (prima) 18.70—18.75 (közép) 18.20—18.30. Arpa (serfőző) 20.10—20.40. (takarmány) 18.70—18.80, Zab (prima) 20.25—20.35, kő-sép) 19.45—19.55. Tengeri régi, (magyar) 19.90—20.00, új 11.40—11.50, (román) régi 19.90—20.00, új 11.40—11.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsás) 6.30—6.40.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombaton, 1912. november hó 23-án:

C) Bérlet. C) Bérlet!

Abrahám a menyországban.

Operette 8 felvonásban. Írták Willner és Bodánszky. Fordították Molnár Ferenc és Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Gránibhstaedten Brunó. Karnagy Tilger Arpád. Rendező Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Fischer	Győző A.	Heftáagi	Nógrádi M.
Ridy	Kállay J.	Metkovitz	Hajcutka
Dr. Marosfy	Balázs B.	Csipke Rozsi	Dióssy
Csóthy	Huszár	Tivadar	Herold
Szilvory	Dr. Beregi	Selyem Sári	Hampel Ilona
Zicsi	Delli L.	Tollas Juci	Ajtainé

Kezdete este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. november 23-án:

1. A bohóc diadala. Dráma. — 2. Nauke és a viz-csap. Humoros. — 3. Halászat a Rajnán. Természet

után. — 4. Randevő hármasban. Kacagató. — 5. Tíz a tengeren. Három felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadászon katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadi Ma szombaton, 1912. november 23-án:

1. Egy angol farm. Helyszíni felvétel. — 2. Rossz tanács. Amerikai dráma. — 3. Az „Ó” öreg szerelme. Humoros. — 4. Az anya boszúja, vagy A fekete nők titkos társulata. Büntügyi dráma 2 felvonásban. — 5. Nunc mint festő. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatásgosan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTÉR.*

Az orvosok ajánlják.

Ha elégtelen, vagy helytelen táplálkozás folytán, vagy pedig más okból is a gyermekek fejlődése nem kielégítő, egy erősítő szer sem érdemel oly bizalmat, mint a Scott féle csukamájolaj Emulsió, amely a csontok képződésére és megerősödésére és a testi erő növelésére kitűnően bevált. Az alkatrészeit képező tápláló anyagok elősegítik erős, egyenes csontok képződését és annyira támogatják az egész fejlődést, hogy a gyermekek csakhamar élénken és vidáman ugrálnak. A gyermekeknek izlik a Scott féle Emulsió: élvezettel szedik az édes, sűrű keveréket. A 6013

SCOTT féle Emulsiót

amely közel 40 éve minden országban meghonosodott, számos orvos ajánlja, mert minden tekintetben mintaszerű, megbízható és hatásos készítménynek ismerik.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 10 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű helyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címre Wien, VII, akkor egy gyógytár utján próbaadagot küldünk.

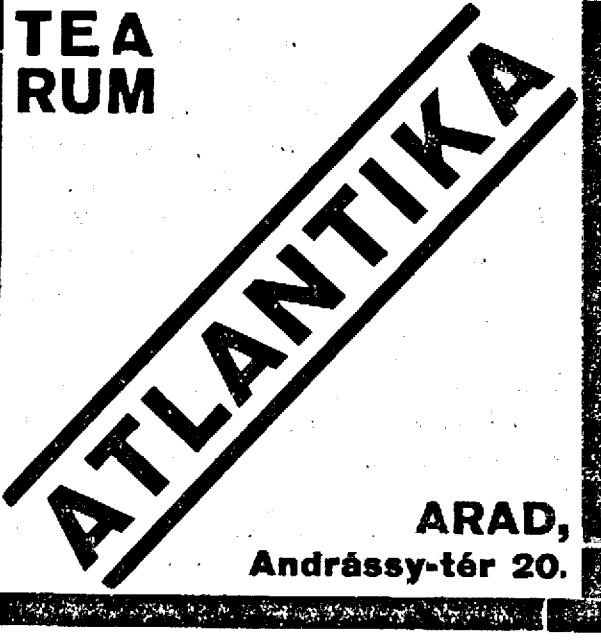
Nyilatkozat.

A helyi lapokban a Forgalmi Bank vezetősége rólam diffamáló állítások közlésére vetemedt. A közönségnek, amely már nagyon is jól ismeri a Forgalmi Bankot, tudtul adom, hogy a valótlan sértő kitételek miatt a Forgalmi Bank ellen ügyvédem útján megindítottam a büntető eljárást.

Arad, 1912. november 22.

Elbert Lajos.

TEA RUM

ARAD, Andrassy-tér 20.

Óriási választék

téli női és férfi cipőkben, meglepő olcsó árakban.

2041

Kapható

Kutányi J.
ARAD, Vörösmarty-u. 1.
Telefon 885.

Okvetlen

szerezze be cipő-, kalap-, uri divat- és ruhaszükségletét

Korányi

Jenő nagyruházában. Szabadság-tér. Meglepő olcsó árak. Óriási választék. 5441

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női fekete vagy barna ...	13 K.
Antilop divat magas cipő ...	14 K.
Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ...	10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő ...	9 K.

5451

Amerikai és angol formájú gyermek, leány és fiú cipők, vízhatlan

Vadász cipők

Őszi és téli, női és férfi cipők a legjobb minőségben és legújabb formában.

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Egységárban 1900 K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NAL

ARAD ÉS TEMESVÁR. Divatjukat multa visszamaradt árak félárban.

Értesítés!

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy a

Forray-utcában levő mészáros- és hentes üzletben

a mai naptól kezdve az alanti előnyárakért lehet a legjobb minőségű husokat venni es pedig:

I-ső rendű hizott marha-hus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja	1 K 60
Pecsenye husok kg. ja	1 K 76
Sertés hus: karaj kg.	2 K —
Sertés hus más részekből kg.-monként	1 K 84
Fiatál borju hus eleje kg.	1 K 92
Fiatál borju hus hátulja 1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsír kg.	1 K 76

Szives pártfogást kér

7438 **FARKAS GYÖRGY.**

23422—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a budapesti Technologiai Iparmúzeum jövő évi január hó 3-ától kezdve 7 héten keresztül a férfiruha-szabóság és a cipészipar köréből mestertanfolyamot rendez. E tanfolyam célja, mint eddig is volt, a szakmákkal foglalkozó iparosoknak oly képzést nyújtani, hogy azok a gyakorlati ipari életben üzletükkel minél jobban boldogulhassanak. Ezen a tanfolyamon intelligens, jó előadóképességgel, szakmájukban kitűnő jártassággal bíró és vándor vagy más rendszerű szaktanfolyamot végzett, tehát már megfelelően előképzett fiatalabb iparosmesterek és kiételelesen 24 évnél idősebb segítők vehetnek részt. Tárgyai lesznek: a szerkesztő mértan elemi rajzzal, ipari számtan, emberanatomiai alapismeretek amennyiben az itt szükséges, áruismeret és ipari technológia, különös ipari könyvvitel és az illető iparág szabászati rajza és kalkuláció.

Egy-egy tanfolyamra husz (20) hallgatót vesznek fel. A tanítás naponként 8—9 órára terjed. Tanítási díj nem lesz.

A kereskedelemügyi miniszter ezúttal a tanfolyamokra jelentkező iparosoknak a 20—20 kor. utköltésén kívül (vidékieknek) egyéb segílyt nem nyújt, tehát csak olyanoknak ajánlatos részt venni, akiknek legalább 300 koronányi költsége e célra rendelkezésre áll. Jelentkezéseket az aradi Kereskedelmi és Iparkamara akár közvetlenül, akár az ipartestületek és iparhatóságok útján legkésőbb folyó évi december hó 1-ig fogad el.

Arad, 1912. évi november hó 3-án.

Greén, s. k.
h. főkapitány.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántcsontpapíron
= nyomva =

divatos kivitelben.

Olvasóinkhoz!

Ezennel tudatjuk, hogy képviselőnk, **Dávid J. ur Arad, Batthyány-u. 31. Telefon 943.**, a jelen kor legjobb szavatolt savmentes és bámulatosan gyorsan ható fémtisztító szeréből

SOLARINE-ből

mától fogva nagyobb készletet tart raktáron

SCHICHT GYÖRGY R.-T., Aussig A. E.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönséget tisztelettel értesíteni, hogy külföldi tanulmányutamból visszatérve, női divat és confectio műtermében a munkálatot ismét megkezdtem.

Műtermemben a legelegánsabb kivitelű angol costumók, séta, házi öltözékek, menyasszonyi, bál, örömanya és gyászruhák, továbbá különlegességi színházi blousok, köppenyek és estélyi öltözékek pontosan, a megrendeléshez hiven és időre elkészítetek.

Egyben értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget arról is, hogy a legizlésebb külföldi divatlapjaim a megrendelő közönségnek rendelkezésére áll és hogy sürgős esetekben bármilyen kivitelű ruhát 3 nap alatt elkészítek.

Végül pedig arról is értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy műtermemben a varrás és szabászatot bárki is 3 hónap alatt elsajátíthatja, amelyet járó honorárium kölcsönös megállapodás tárgyát képezi.

Kiváló tisztelettel: 4548

Erdélyi Andorné

női divat és confectio műterme

Aradon, Rákóczi-utca 4. szám.

UJ.

MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyszerűbb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Artalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

Ára 1 korona.

1505

Készítel:

gutori **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerháza ARADON.

1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

Használt ólom megvételre kerestetik

Uj mübutor és zongora asztalos mühely.

A nagyközönség szives tudomására hozom, hogy **Aradon, Wesselényi-u. 1. sz. alatt egy jól berendezett** 7588

mübutor és zongora asztalos mühelyt

nyitottam, hol is támaszkodva e téren szerzett szaktapasztalataimra, médomban áll mindennemű **bütorokat, üzlet- és irodai berendezéseket**, nemkülönben bármilyen gyártmányu **zongorák tisztítását és javítását**, ugyszintén intarsia réz- és fabetéteket a legpreciebben, leggyűnyosabban elvállalni. Szives pártfogást kérek

Dittrich Albert.

Déli gyümölcs és zöldség árucarnok

november hó 1-én 7228

megnyilt

a Marosparti Áruház mellett

Asztalos Sándor-utca 5. sz.

és naponta friss házi kenyér kapható. Tisztelt vevőközönség becses pártfogását kéri tisztelettel

Dupák Jánosné.

25258—1912.

Hirdetmény.

Arad város kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1913. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető kivételével az összes városi temetők sirbeültetését, gondozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segédkertész van hivatva.

A megrendelés levelező-lap útján is történhetik.

1913. évi érvényel, illetve a visszavonásig, a sirbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg: Sirhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Sirhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sirkert elsőrendű beültetése 30 korona.

Sirkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sirhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sirkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sirhely alatt 2-3 m² felületű sirhant, sirkert alatt 20—24 m² területű bármily számú sirhanttal bíró kert értendő.

Többszörös sirhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sirkertért aránylagosan magasabb díjak számítottanak.

A gondozás és locsolás díjai 1 naptari évre értendők és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

A városi tanács.

MÉZ

18123—1912. ah. sz.

Hirdetmény a házbér bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1913. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1912. évi 111507. sz. kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérbejáról szóló 1909. évi VI. t. c. 46. § a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, melynek területén a ház fekszik. A házbérvédelem bevallása kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok!

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő. Ha közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, további az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy haszonélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívtnak tehát a vallomásadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki és azt a városi adóhivatalnál november 2 ikával kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers jövedelme. Nyers jövedelemnek tekintendő együttvéve mindaz amit a bérlő a bériettárgy használatában a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Aki vallomását az előírt határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbéradónak a) 10%-át, ha pedig a részére szabályszerűleg kézbesített és vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 40%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meg nem halad, b) 50%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűleg kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 25%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meghalad. (1909: VI. t. c. 48 §-a és 1912: LIII. t. c. 39. §-a.)

Ha a vallomásadásra kötelezett a vallomási ívet a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—2000 K-ig terjedő rendbírsággal, ahány bérlőjével ezt elkövette. Hasonló rendbírság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá esik kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérvédelemre vonatkozó vallomási ívben adóötletes jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésre alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomásadásra kötelezett a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Aradon, 1912. november hó 5.

A városi adóhivatal.

Kitünő, tisztán kezelt Csemege-mézet szállít 5 kgr.-mos postabödőnnel, bérmentve utánvétellel 9 koronáért, — szatmári SZABÓ ISTVÁN méhészete, Pankota.

Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő

raktáramat, hol állandóan dus választékot tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipőkben legolcsóbb árakban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészíttetnek. 504:

Teljes tisztelettel

Czernóczy Imre,
úri- és női cipész.

Nyomtatványok

izléses és esinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

LEGGAZDASÁGOSABB

beszerzés a legújabb állhatós módon

Remington írógép

mert a modern géptechnika összes vívmányait egyesíti magába és világssere elismert

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélküli bemutatás az ország bármely részében. 422

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burroughs“ amerikai számléíró összeadógépek, „Millioner“ svájci „Saxonia“ glashüttei számológépek, „Kartothek“ amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, uriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

Budapest, VI. Andrassy-ut 12. szám.

Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanycsillárok, dynamogépek, villanymotorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél
Aradon,
Salacz-utca 2. szám.

Ha rovatban minden szöveg-
mori beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 6 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh. ut. 23.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 257. sz.

Apró hirdetések felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai úton küldésével — a sajtóban a sajtó eljér — avagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzéadandó. A hirdetés díja a sajtó eljér szerint számítható. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 6 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a hirdetésben előhúzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatalban díjazással megismerkedni. HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert értjük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címszettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Barátot keres

szépnek mondott fess vidéki szőke asszony, ki öt havonta pénzzel segélyezné. Levelek „Szőke” jellegére a kiadóhivatalba kéretnek. 7582

Csakis teljesen

tisztamultu fiatal barátját keresek állandó támogatás ellenében. Leveleket a kiadóba „Bizalom” címre kérek. 7578

Női téstük,

és jöttük, legnagyobb, legdivatosabb ruhákban Vojtek és Weisznál. II-5251

ÜZLETEK.

Igen jó forgalmu

vegyeskereskedés, hol mindenféle jogok megvannak eladó. Cim a kiadóhivatalban. 7559

Aradm:gyében,

jobb közsgben, egy jóforgalmu üzlet, hol mindenféle engedélyek vannak, azonnal átadó. Esetleg a ház is eladó. Az átvételhez kevés tőke szükséges. Cim a kiadóhivatalban. 7561

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5811

Egy pénzszekrény

és egy iratszékény jutányos áron eladó Deák F.-u. 5., I. em. 7586

Keresek megvételre

egy kisebb fűszerüzletberendezést. Klein I. Batthyány-utca 23. 7575

Eladó 125 hl. óbor

1911-beli világios terméssü és 4 hl. vörös bor 1900-beli. Kreidler Lipót Ujszentanna, Aradi ut 965. szám. 7574

Liköraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes ügynököket

fix fizetés és magas jutalék mellett felvesz nagy fővárosi részlet-áruház aradi fióktelepe. Ovadék megkivántatik. Cim a kiadóban. 7556

Egy 2 középiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

23181—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a nagyméltóságú m. kir. keresk. miniszter ug 75845/VI.—D—1912. sz. rendeletével megengedte, hogy Arad állomáson kirakott áruknak a pályaudvarról való elfuvarozása, valamint

777—912. gsz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában szükséges villanyvilágító testek szállítása iránt f. év december hó 2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli verseny tárgyalást tart.

1. A verseny tárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipar gyakorlására engedélyvel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkát teljesítésére hatósági engedélyvel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 óráig nyújtandók be. Az elkésett vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók, miután az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be. Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthető munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való letételét igazoló nyugta csatolandó

5. A munka ahoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közgei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra ekintett lékül szabadon válasszunk.

8. Ajánlat evők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tette, jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A verseny tárgyalás a fenti jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük. Arad, 1912. évi november hó 11-én. **A gazdasági szék.**

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. 8. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 7256

Deák F.-utca 36. szám

egy két szobás lakás kiadó, egyik szoba különbejáratu. Értekezni ugyanott ajtó 16. 7581

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-vissz használatával. II-2551

KÜLÖNFÉLE.

Férges baromfiak
megtisztolnak Vojtek és Weisz baromfi féreg porától. II-5251

Krausz Paulin

színházépület, első aradi 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtára magyar, német, francia és angol ujdonságok nagy számban beérkeztek. Ugyanitt minden folyóirat, divatlap bérletben és egyenként kapható. Telefonszám 511. 4541

Férges baromfi ólak

teljesen megtisztolnak Vojtek és Weisz baromfi féregpusztító szerétől. Siker garantírozva. II-5251

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám 816
8881
Szolgáltat: reggel fél 8 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 9. sz.

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak
Farkas Streicher J.
Arad, Tökőly-tér I. sz.

Alkalmi vétel és eladások

Ékszerszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óras és ékszerész
Weitzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvétetnek vagy más tárgyra átcsereztetnek.
Telefon 488. Telefon 488.

Nyomatványok

csinos kivitelben készülnek

az Aradi nyomda r. t.-nál.